

SUOMEN AFFENPINSERIT ry

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2015–2019

Hyväksytty Suomen Affenpinscherit ry:n kevätkokouksessa 23.2.2014.

Hyväksytty Suomen Kääpiökoirayhdistys ry:n vuosikokouksessa 27.3.2014.

Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 11.11.2014.

Uusittu Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry:n
uuden mallirungon (harvalukuiset rodut) mukaan.

SISÄLLYS

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	3
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	7
4. RODUN NYKYTILANNE	8
4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja	8
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	13
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun tarkoituksesta	13
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	13
4.2.3 Käyttö ja koeominaisuudet	17
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	17
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	18
4.3 Terveys ja lisääntyminen	19
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	19
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	19
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	26
4.3.4 Lisääntyminen	27
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	28
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista	29
4.4 Ulkomuoto	30
5. YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	34
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	34
6.1 Jalostuksen tavoitteet	34
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	34
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	36
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	36
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	37
7. LÄHTEET	37
8. LIITTEET	37

1. YHTEENVETO

Apinapinsereiden Jalostuksen tavoiteohjelman tarkoitus on kartoittaa ja päivittää tietoa rodun jalostuksellisesta tilanteesta kotimaassa sekä asettaa jalostuksen tavoitteet ja tarjota keinoja niiden saavuttamiseksi. Jalostuksen tavoiteohjelman on myös tarkoitus kerätä yhteen saatavilla oleva olennainen tieto, jota tarvitaan apinapinserialostuksen pitkántähtäimen kehittämiseen. Jalostuksen tavoiteohjelma on tarkoitettu kasvattajille, omistajille, harrastajille ja kaikille rodusta kiinnostuneille. Apinapinseri ei ole koskaan ollut ns. muotirotu. Uusia kasvattajia tulee mukaan vähitellen. Tavoitteena on saada myös uudet kasvattajat yhteistyöhön rotuyhdistyksen kanssa, toimittamaan tietoja koirista ja sitoutumaan yhteisiin päämääriin, joita tähän Jalostuksen tavoiteohjelmaan on kerätty.

Apinapinseri oli alkujaan rottakoira, nykyään seurakoira. Tänä päivänä vaadittavat ominaisuudet poikkeavat jonkin verran alkuperäisen käyttötarkoituksen vaatimuksista. Jalostuksessa tulisi soveltuvin osin kunnioittaa rodun alkuperää ja pyrkiä säilyttämään alkuperäiset luonne- ja ulkomuoto-ominaisuudet terveyttä unohtamatta.

Apinapinsereiden ongelma on edelleen kapeahko geenipooli Suomessa. Uusia tuontikoiria on tullut maahamme viime vuosina ja niiden käyttö jalostuksessa on kohtalaista. Jalostuksessa käytettävien tuontikoirien olisi hyvä olla erisukuisia Suomessa olevien jalostuskoirien kanssa. Tämä mahdollistaisi sen, ettei sukusiitosprosentti nousisi eikä geenipooli kapenisii.

Virallisten terveystutkimusten määrät ovat lisääntyneet. Koirien omistajilta säännöllisillä kyselyillä kartoitettuja terveystietoja ei ole vielä riittävästi, jotta rodun terveydentilasta tai sen suunnasta voisi tehdä merkittäviä johtopäätöksiä.

Muita haasteita ovat kasvattajien keskinäinen ja rotuyhdistyksen välinen yhteistyö ja sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin. Jokainen kantaa vastuun omista valinnoistaan, mutta jokaisen valinnat vaikuttavat aina myös käytettävissä olevien jalostuskoirien laatuun. Tämän päivän kasvattajat määrittelevät sen, mitä tulevilla kasvattajilla on käytettävissä omaan kasvatukseen ja jalostustyöhönsä. Yhteisenä tavoitteena tulee olla terve, hyväluonteinen ja rotumääritelmän mukainen apinapinseri.

2. RODUN TAUSTA

Rotu syntyi vuoden 1420 paikkeilla ja esiintyi jo sellaisten kuuluisien maalareiden kuten Dürerin (1471–1528) ja van Eycklin (1390–1441) maalauksissa. Apinapinsereiden alkuperästä on useita teorioita, jotkut asiantuntijat otaksuvat sen polveutuvan pienestä, nykyään jo hävinneestä, saksalaisesta terrieristä. Toisten mielestä se on pinserin ja toisten mielestä taas kääpiösnautserin jälkeläinen. Erään teorian mukaan apinapinseri polveutuu griffoneista, griffon bruxelloisesta. Todennäköisesti teorioiden paikkansa pitävyydestä ei päästä koskaan yksimielisyyteen. Muiden snautseri-pinserirotujen tapaan apinapinseri on ollut rottakoira ja vahti. Ensimmäinen apinapinseri rekisteröitiin Saksassa 1879. Apinapinseri sai yksityiskohtaisen rotumääritelmän Saksassa vuonna 1900.

Abb. 55 *Affenpinscher* aus A. E. Brehm, *Illustriertes Thierleben*, 1864

Kuva 1

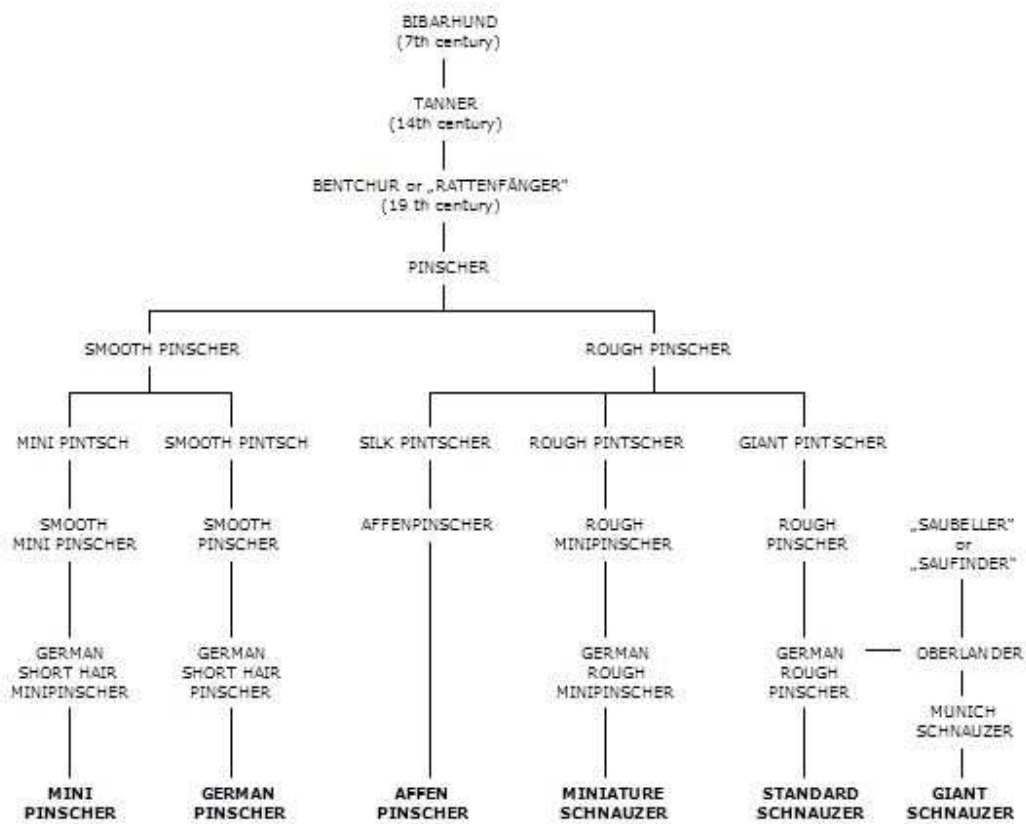
Rodunomainen apinapinseri on pieni ja neliömäinen koira, jonka ulkomuoto muistuttaa griffon bruxelloisea, trimmausta lukuun ottamatta. Apinapinsерillä on pyöreähkö pää, mutta ei kuitenkaan ylösvetäytynyt kuono eikä yhtä lyhyt kuin griffoneilla. Selkä on suora ja kulmaukset ovat kohtuulliset. Karva on karkea ja tiivis sekä päässä joka suuntaan sojottavaa. Apinapinsерillä on alapurenta, mikä antaa apinamaisen ilmeen.

Abb. 56 *Affenpinscher »Fatzke«*, 1890, Eig. Max Hartenstein

Kuva 2

Snautseri-pinserirotujen kehitys

Lähde: Source-AKC Gazette, Jan 2003 volume 120, number 1

Abb. 58 Affenpinscher aus dem Jahre 1904, gezeichnet von R. Strebel

Rodun kehitys Suomessa

Ensimmäinen apinapinseri rekisteröitiin Suomeen jo vuonna 1932. Se oli Saksasta tuotu narttu Adda vd Atlantik-Farm SKK9276XVII. Koira ei kuitenkaan useista näyttelykäynneistä huolimatta tullut Suomen muotovalioksi, koska sillä ei ollut muotovalion arvoon vaadittua pentuetta.

Varsinainen kasvatustoiminta on alkanut vasta 1980-luvun lopulla. Seija Hokkanen, kennel Seibrin, toi vuonna 1987 Ruotsista kantanarttunsa La Rocca`s It`s a Sin S58279/87. Ensimmäinen Suomessa syntynyt apinapinseri pentue, Seibrin G:t saivat alkunsa "Synnin" Saksan vierailun seurauksena (i.Multi Ch Topper Maskottchen) 1989. Samana vuonna Suomeen rekisteröitiin myös Ruotsista tuodut urokset La Rocca`s Bogart (kennel Zalzoom`s, Tony Väänänen) ja La Rocca`s Dark Macoy (kennel Seibrin, Seija Hokkanen) sekä nartut La Rocca`s Decoration (kennel Zalzoom`s, Tony Väänänen) ja Urax Pierina (kennel Terrun, Airi ja Antti Varis) sekä USA:sta uros Braeburn`s The Lone Ranger ja narttu Farm`s Charlotte (kennel Seibrin, Seija Hokkanen). Apinapinsereitä rekisteröidään noin 30 pentua vuodessa.

Vuonna 1998 Suomeen tuotiin Saksasta uros Yanosch von Strothbach, jolla oli Suomessa seitsemän pentuetta ja kaksikymmentäyksi pentua.

Kasvattajat vuosina 2007-2014 (Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 4.12.2014)

Kennel	Pentueet	Pentuja	Viim.pentue
Baumeister	8	19	2013
Brago's	1	5	2013
Classic-Dane's	2	7	2008
Davydovin	10	36	2007
Hermon vuori	1	2	2011
Love-Dane's	25	72	2014
Melusiinan	1	3	2010
Minros	6	17	2013
Rantapuolen	5	25	2013
Rämpsän	11	30	2014
Seibrin	24	71	2007
Tastaway's	3	7	2014
Thomicha's	7	18	2013
Zalzoom's	31	88	2014
Zarosan	14	46	2013

Kennelnimettömiä pentueita on ollut vuosina 2003-2013 9 kpl. Vuonna 2012 niitä oli 4 pentuetta ja 1 pentue vuosina 2013, 2011, 2010, 2009 ja 2005.

Suomen rekisteröinnit (Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 4.12.2014)

Vuosi	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Rekisteröintejä	24	20	22	21	34	32	48	27	46	27	33	49	36

Rekisteröinnit ovat olleet nousussa, mutta vaihtelevat vuosittain.

Apinapinsereitä on tuotu 2000-luvulla Hollannista, Englannista, Latviasta, Norjasta, Ruotsista, Saksasta, Tsekeistä, Venäjältä ja Yhdysvalloista.

Apinapinsereiden vuosittaiset rekisteröinnit Euroopan suurimmissa kasvattajamaissa (pennut/vuosi)

Saksa	noin 25/vuosi
Englanti	noin 100–120/vuosi
Ruotsi	noin 60/vuosi
Norja	noin 30/vuosi

Suomen Kennelliiton rotumääritelmätoimikunta suomensi rodun nimeksi apinapinseri vuonna 2008. Vuonna 2013 haettiin rotunimeä takaisin affenpinkeriksi, mutta Kennelliitto ei palauttanut alkuperäistä nimeä.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Affenpinnerit ry on perustettu 4.1.1998. Yhdistyksen kotipaikka on Helsinki. Jäsenmäärä on ollut nouseva yhdistyksen perustamisesta lähtien. Yhdistys kuuluu yhdistysjäsenenä Suomen Kennelliitto ry:een, Helsingin Seudun kennelpiiri ry:een ja Suomen Kääpiökoirayhdistys ry:een.

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää apinapinsereiden jalostusta ja tunnetuksi tulemistä sekä toimia aatteellisena yhdyssiteenä jäsenten keskuudessa näiden koiraharrastusten edistämiseksi. Yhdistys toteuttaa tarkoitustaan järjestämällä keskustelu-, neuvonta- ja koulutustilaisuuksia, näyttelyitä, kokeita, kilpailuja, kerhoiltoja ja kursseja sekä ohjaamalla jalostustoimintaa. Yhdistys voi harjoittaa alan julkaisutoimintaa. Yhdistys levittää tietoa edustamastaan rodusta asianharrastajien ja yleisön keskuudessa mainostamalla, järjestämällä tiedotustilaisuuksia ja esittelyjä sekä julkaisemalla rotuesitteitä. Yhdistys seuraa rodun kehitystä kotimaassa ja ulkomailla sekä pitää yhteyttä vastaaviin ulkomaisiin järjestöihin.

Apinapinsereiden rotujärjestö on ollut vuodesta 2012 alkaen Suomen Kääpiökoirayhdistys ry. Suomen Kääpiökoirayhdistys - Finlands Dvärghundsförening ry on Suomen Kennelliiton virallisen kennelorganisaation piirissä toimiva rotujärjestö. Se perustettiin nykyisessä muodossaan vuonna 1986, jolloin kääpiökoiraharrastajat saivat Suomen Kennelliitolta rotujärjestöoikeudet jatkaen kääpiökoirien osalta entisen Suomen Seura- ja Kääpiökoirayhdistyksen toimintaa. Yhdistys on aloittanut toimintansa vuonna 1922 Suomen Kennelklubin Liitto-osasto -nimisenä. Tällä hetkellä SKK ry:n alaisuuteen kuuluu yhteensä 24 kääpiökoirarotua FCI:n ryhmistä 1, 2, 3, 5 ja 9. Sen kokonaisjäsenmäärä on yli 4000. Vuoden 2011 rekisteröintien perusteella SKKY on Suomen suurin rotujärjestö sen rotujen rekisteröintien ollessa yli seitsemän prosenttia Suomen Kennelliiton kaikista rekisteröinneistä.

Apinapinsereiden rotujärjestö oli 31.12.2011 asti Suomen Snautseri-Pinsерikeskusjärjestö ry, joka oli alun perin 11.11.1954 perustettu Suomen Snautseri-Pinsерikerho ry.

Snautseri-Pinsерikerhon organisaatiota muutettiin vuonna 1997 siten, että perustettiin omat rotuyhdistykset. Rotujärjestön nimeksi muutettiin Suomen Snautseri-Pinsерikeskusjärjestö ry (SSPK). SSPK on julkaissut jäsentiedotetta vuodesta 1956 alkaen ja jäsenlehteä 4 numeroa vuodessa 1970 alkaen. SSPK:n toiminta lopetettiin 31.12.2011, koska snautserit, kääpiöpinsерit ja pinsерit saivat rotujärjestöoikeudet. SSPK:n lopettamisesta huolimatta apinapinsерit, snautserit, kääpiöpinsерit ja pinsерit ovat jatkaneet yhteisen Snautseri-Pinsерi-lehden toimittamista. Kääpiösnautsereille myönnettiin rotujärjestöoikeudet vuonna 2010 ja heillä on oma julkaisunsa.

Suomen Affenpinscherit ry:n jäsenet vuosina 2007-2013 (31.12.2013)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Yhdistyksen jäsenet	76	79	73	75	80	102	109

Kuva 4

4. RODUN NYKYTILANNE**4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja**

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuuniteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään puolet syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen tulisi käyttää 40 % rodun koirista.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2-3 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Yhdessäkään rodussa ei yhdellä yksilöllä saisi olla enempää kuin 100 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin.

Tehollinen populaatio

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Rodun monimuotoisuutta voidaan arvioida myös molekyylogeneettisesti, esim. immuunijärjestelmää säätelevien DLA-haplotyyppien lukumäärän ja heterotsygotian perusteella. Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Sukusiitos

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset (serkusparituksen sukusiitosprosentti on 6,25). Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdus- ja allergia-alttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustainfon perusteella. Jalostuksessa suositellaan neljän–viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. (MMT Katariina Mäki)

Vuositilasto-rekisteröinnit (Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 4.12.2014)

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Pennut (kotimaiset)	25	30	41	30	24	38	26	46	30	33	21	21
Tuonnit	5	6	8	3	3	8	1	2	2	1	0	1
Rekisteröinnit yht.	30	36	49	33	27	46	27	48	32	34	21	22
Pentueet	8	10	15	10	9	11	7	15	11	11	6	8
Pentuekoko	3,1	3,0	2,7	3	2,7	3,5	3,7	3,1	2,7	3	3,5	2,6
Kasvattajat	6	8	10	8	6	10	6	9	7	9	5	5
Jalostukseen käytetyt eri urokset												
- kaikki	7	9	11	8	7	10	6	10	9	7	5	6
- kotimaiset	3	2	4	6	4	5	4	6	6	5	5	4
- tuonnit	2	5	3	2	2	3	2	3	0	1	0	2
- ulkomaiset	2	2	4	0	1	2	0	1	3	1	0	0
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v5kk	3v4kk	4v3kk	3v7kk	3v8kk	2v11k	2v6kk	3v4kk	3v3kk	4v5kk	3v8kk	4v4kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut												
- kaikki	8	9	15	10	9	11	7	14	11	11	6	8
- kotimaiset	7	8	10	7	7	9	7	14	11	11	6	7
- tuonnit	1	1	5	3	2	2	0	0	0	0	0	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v7kk	3v7kk	3v5kk	3v	3v3kk	2v9kk	3v3kk	3v5kk	3v	3v11k	3v10k	4v2kk
Isoisät	13	15	23	15	13	18	12	15	12	11	9	10
Isoäidit	12	16	24	17	10	15	12	16	16	15	9	10
Sukusiitosprosentti (keskim.)	2,33	1,92	1,91	3,74	3,23	5,06	5,04	3,99	9,76	7,45	13,54	10,90

Vuositilasto-jalostuspohja (Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 4.12.2014)

/ vuosi	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Pentueet	8	10	15	10	9	11	7	15	11	11	6	8
Jalostukseen käytetyt eri urokset	7	9	11	8	7	10	6	10	9	7	5	6
Jalostukseen käytetyt eri nartut	8	9	15	10	9	11	7	14	11	11	6	8
Isät / emät	0,88	1,0	0,73	0,80	0,78	0,91	0,86	0,71	0,82	0,64	0,83	0,75
Tehollinen populaatio	10 (62%)	12 (60%)	18 (60%)	12 (60%)	11 (61%)	14 (64%)	9 (64%)	16 (53%)	14 (64%)	12 (55%)	8 (67%)	10 (62%)
Uroksista käytetty jalostukseen	6%	0%	4%	13%	19%	9%	12%	10%	27%	13%	11%	56%
Nartuista käytetty jalostukseen	0%	11%	21%	40%	18%	30%	27%	30%	29%	5%	67%	54%
/ sukupolvi (4 vuotta)												
Pentueet	43	44	45	37	42	44	44	43	36	31	27	29
Jalostukseen käytetyt eri urokset	26	22	23	20	20	23	21	22	20	17	14	12
Jalostukseen käytetyt eri nartut	28	29	29	25	30	30	31	30	27	21	22	22
Isät / emät	0,03	0,76	0,79	0,80	0,67	0,77	0,68	0,73	0,74	0,81	0,64	0,55
Tehollinen populaatio	35 (42%)	35 (40%)	36 (40%)	31 (42%)	34 (40%)	36 (41%)	36 (41%)	36 (42%)	32 (44%)	26 (42%)	25 (46%)	23 (40%)
Uroksista käytetty jalostukseen	6%	9%	10%	13%	12%	13%	15%	15%	25%	23%	36%	35%
Nartuista käytetty jalostukseen	16%	20%	26%	29%	28%	29%	23%	29%	34%	33%	50%	44%

Jalostukseen käytetyimmät urokset vuosina 2003-2014

(Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 4.12.2014)

Uros		Synt	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	Zalzoos's Gunther	2007	6	27	7,40	7	1	3	6	27
2	Treulieb's Amos	2005	7	24	6,58	14	8	32	7	24
3	Seibrin Amor	1998	6	23	6,30	20	23	59	9	38
4	Svarta Tassens Stefan	2006	7	21	5,75	26	13	40	7	21
5	Love-Dane's Otto-Urmas	2005	8	20	5,48	32	4	10	8	20
6	Seibrin Biri-Biri	1999	5	17	4,66	36	12	32	6	21
7	Kiratin Dumle	2003	5	15	4,11	40	14	34	5	15
8	Kiratin Daim	2003	4	13	3,56	44	0	0	4	13
9	Svarta Tassens Börje	2009	4	13	3,56	47	3	7	4	13
10	Baraquel Mardiffen	2010	5	12	3,29	51	2	6	5	12
11	Seibrin Fantom	2002	4	11	3,01	54	1	3	4	11
12	Seibrin Öلمان	1996	3	9	2,47	56	11	38	3	9
13	Konishiki Blackberry Way	2003	3	8	2,19	58	14	29	3	8
14	After Barnakin Armas Aarre	2004	2	8	2,19	61	1	6	2	8
15	Imrun's Theodore Roosevelt	2006	1	7	1,92	62	1	2	1	7

Jalostukseen käytetyimmät nartut vuosina 2003-2014

(Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 4.12.2014)

Narttu		Synt.	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja	
1	Davydovin Black Oregano	2006	4	21	5,75	1	3	4	21	
2	Love-Dane's Black Velvet	2003	4	14	3,84	13	35	4	14	
3	Love-Dane's Terttu	2004	3	13	3,56	8	23	3	13	
4	Davydovin Hurdy-Gurdy	2001	3	13	3,56	3	9	3	13	
5	Rantapuolen Walborg	2007	2	13	3,56	1	6	2	13	
6	Zarosan Ådessa	2007	3	12	3,29	2	5	3	12	
7	Love-Dane's Ulpu-Orvokki	2008	3	10	2,74	0	0	3	10	
8	Seibrin Dorota	2000	2	10	2,74	11	30	2	10	
9	Zalzoos's X-Otic Ladybug	2001	3	9	2,47	6	15	4	13	
10	Love-Dane's Laku-Viola	2006	4	9	2,47	3	7	4	9	
11	Love-Dane's Hevi-Tytti	2007	4	9	2,47	1	1	4	9	
12	Seibrin Isabella	2006	4	8	2,19	1	5	4	9	
13	Love-Dane's Mette-Maarit	2009	2	8	2,19	0	0	2	8	
14	Rämpsän Pikku Pia	2004	3	8	2,19	3	9	3	8	
15	Moor Cabin Funny Face	1997	3	7	1,92	16	49	4	8	

Sukusiitosprosentti

Sukusiitosprosentin keskiarvo vuosina 2003-2008 oli 8,44 % ja vuosina 2009-2014 se oli 3,03%. Sukusiitosprosentin toivotaan pysyvän alle 5 % laskettuna 5 sukupolven mukaan. Jalostustietojärjestelmän ilmoittama sukusiitosaste on muilla kuin kotimaisilla roduilla laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta. Apinapinsarikanta on edelleen suhteellisen suppea ja samoja koiria löytyy niin kotimaisten kuin ulkomaistenkin apinapinsereiden takaa. Eri sukulinjoja on vaikea löytää.

Jälkeläismäärä

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin tai 2-3 pentuetta. Apinapinsereitä on rekisteröity vuosien 2010-2013 aikana 145 koiraa, joten yksittäinen koira ei saisi olla vanhempana useammalle kuin 7-8 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin eli noin 14-15 jälkeläistä.

Jalostukseen käytetyistä uroksista suurimmalla osalla (80%) on liikaa jälkeläisiä populaation kokoon nähden ja samoin nartuilla (73,3%). Toisen polven jälkeläismäärä ylittää monella koiralla enimmäismäärän, joka on kaksi kertaa niin suuri kuin ensimmäisen polven jälkeläismäärä. Monet paljon käytetyt koirat ovat sukulaisia keskenään. Samoja yhdistelmiä löytyy jonkin verran.

Sukulaisuus

Käytetyimmän uroksen isällä on toiseksi eniten jälkeläisiä. Toiseksi käytetyin narttu on kolmanneksi käytetyimmän nartun täyssisar eri pentueesta. Eniten toisen polven jälkeläisiä on näiden narttujen emällä.

Käytetyimmät uros ja narttu on yhdistetty 4 kertaa ja niillä on jälkeläisiä toisessa polvessa. Toiseksi käytetyimmällä nartulla on 4 pentuetta, joista 3 pentuetta neljänneksi käytetyimmän uroksen kanssa.

Kolmanneksi käytetyimmällä nartulla on pentue kolmanneksi, neljänneksi ja seitsemänneksi käytetyimmän uroksen kanssa. Eniten jälkeläisiä toisessa polvessa on kolmanneksi käytetyimmällä uroksella, joka on yhdistetty toiseksi eniten käytetyn toisen polven jälkeläisiä omaavan nartun kanssa kaksi kertaa. Käytetyimmän nartun emällä on kolmanneksi eniten toisen polven jälkeläisiä. Toisen polven jälkeläisiä on toiseksi eniten uroksella, joka on yhdistetty kaksi kertaa nartun kanssa, jolla on eniten toisen polven jälkeläisiä.

Toiseksi käytetyin uros on tuontikoira. Uroksissa 15 käytetyimmän joukossa on 6 tuonti- tai ulkomaista koiraa. Käytetyimmät nartut ovat kaikki kotimaisia.

Yhteenveto

Vuonna 2013 syntyi 8 pentuetta, joissa vain yhdessä oli suomalaisen kasvattama uros isänä. Tämän pentueen sukusiitosprosentti oli 8,59 % laskettuna 5 sukupolvella.

Kuten vuoden 2013 pentuemäärät osoittavat, sukusiitosprosentti on saatu alas 10 vuotta sitten olleista lukemista. Viimeisen 4 vuoden aikana keskimääräinen sukusiitosprosentti on ollut alle 5 %.

Samojen koirien liiallinen jalostuskäyttö kaventaa kapeaa jalostuspohjaa, joten jalostuksessa tulisi edelleen kiinnittää huomiota erisukuisten koirien käyttöön. Apinapinsarikanta on Pohjoismaissa ja Euroopassakin suppea ja meillä tuontikoirat ovat usein samoista sukulinjoista. Olisi pyrittävä tuomaan vierassukuisia apinapinsereitä laajentamaan jalostuspohjaamme.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Apinapinserin luonteenomaiseen olemukseen kuuluu ihastuttava yhdistelmä itsepäisyyttä, uskollisuutta sekä nopeat vaihtelut rauhallisuudesta nopeaan toimintaan. Apinapinseri on ystävällinen ja aina valmis seuraamaan isäntäänsä minne tahansa. Pienestä koostaan huolimatta, se pystyy vaaran uhatessa osoittamaan suurta rohkeutta. Apinapinseri on nykyään seurakoira. Tosin aktiivisena koirana siitä voi saada myös monipuolisen harrastuskoiran. Muiden snautseri-pinserirotujen tapaan apinapinseri on ollut aikoinaan rottakoira ja vahti. Tarvittaessa se edelleen ottaa pienen jyr sijän hengiltä sekä toimii kodin vahtina ilmoittaen esim. äänistä.

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun tarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan apinapinserin käyttötarkoitus on olla koti- ja seurakoira:

Peloton, valpas, itsepäinen ja uskollinen, toisinaan tulisen kiihkeä. Yleisesti ottaen miellyttävä perhekoira.

Hylkääviä virheitä ovat aggressiivisuus ja arkuus.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Luonnetestin tarkoitus on arvioida ja kirjata koiran käyttäytyminen tilanteessa, joissa sen hermosto joutuu rasitetuksi. Testitulosta voidaan hyödyntää koiran luonnekuvan määrittämiseen ja koulutuskelpoisuuden arviointiin. Testitulos antaa rotujärjestöille ja kasvattajille myös viitteitä koiran jalostuskelpoisuudesta. Luonnetesti on koiran luonteen virallinen testaus ja siten ainutkertainen ja vain tietyin edellytyksin uusittavissa. Se ei ole koe eikä kilpailu. Vaikka lopputulos on pisteytetty, olisi tärkeämpää katsoa, mitä koirasta kerrotaan lomakkeella. Testin loppupistemäärä on merkitsevä vain, jos testi on rodulle valionarvon edellytys tai jos se on vähemmän kuin +75 pistettä, jolloin testin saa uusua. Tasapainoinen, pienellä määrällä kaikkia ominaisuuksia varustettu seurakoira on iloinen ystävä, joka turvaa mielellään laumaansa ja viihtyy sen parissa. Harrastuskoiralta voidaan kuitenkin odottaa enemmän luonteen vahvuutta ja silloin tärkeimpiä ominaisuuksia ovat hyvät hermot, toimintakyky ja tasapainossa oleva vilkkausaste eli temperamentti.

Vuosina 2008–2011 on luonnetestattu 7 apinapinseriä. Tämä on 6 % ko. ajanjaksona syntyneistä.

Luonnetestatut apinapinserit :

FI MVA CLASSIC-DANE'S MILADY DEWINTER FIN19049/08

Arvo	Osasuoritus	Tulos	Pisteet
-1	Toimintakyky	Pieni	-15
+1	Terävyys	Pieni ilman jälj. jäävää hyökkäyshalua	1
+1	Puolustushalu	Pieni	1
-1	Taisteluhalu	Pieni	-10
+1	Hermorakenne	Hieman rauhaton	35
+2	Temperamentti	Kohtuullisen vilkas	30
+1	Kovuus	Hieman pehmeä	8
+2a	Luoksepäästävyys	Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen	30
+++	Laukauspelottomuus	Laukausvarma	
		Yhteensä	80

CLASSIC-DANE'S MOANING MYRTLE FIN23245/07

Arvo	Osasuoritus	Tulos	Pisteet
+1	Toimintakyky	Kohtuullinen	15
+1	Terävyys	Pieni ilman jälj. jäävää hyökkäyshalua	1
+3	Puolustushalu	Kohtuullinen, hillitty	3
+2	Taisteluhalu	Kohtuullinen	20
+1	Hermorakenne	Hieman rauhaton	35
+3	Temperamentti	Vilkas	45
+1	Kovuus	Hieman pehmeä	8
+3	Luoksepäästävyys	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	45
+++	Laukauspelottomuus	Laukausvarma	
			Yhteensä 172

FI MVA EE MVA LT MVA RU MVA BALTJV-07 LOVE-DANE'S PIRKKA-PEKKA FIN11338/07

Arvo	Osasuoritus	Tulos	Pisteet
-1	Toimintakyky	Pieni	-15
+1	Terävyys	Pieni ilman jälj. jäävää hyökkäyshalua	1
-1	Puolustushalu	Haluton	-1
-2	Taisteluhalu	Riittämätön	-20
+1	Hermorakenne	Hieman rauhaton	35
+2	Temperamentti	Kohtuullisen vilkas	30
+1	Kovuus	Hieman pehmeä	8
+2b	Luoksepäästävyys	Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	30
-	Laukauspelottomuus	Laukausaltis	
			Yhteensä 68

FIN MVA SE MVA PMV-05 V-05 V-06 HeVW-12 DAVYDOVIN IRON LADY WIWI FIN43525/02

Arvo	Osasuoritus	Tulos	Pisteet
-1	Toimintakyky	Pieni	-15
+3	Terävyys	Kohtuullinen ilman jälj. jääv. hyökkäyshalua	3
-1	Puolustushalu	Haluton	-1
-2	Taisteluhalu	Riittämätön	-20
+1	Hermorakenne	Hieman rauhaton	35
+2	Temperamentti	Kohtuullisen vilkas	30
-2	Kovuus	Pehmeä	-16
+3	Luoksepäästävyys	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	45
+++	Laukauspelottomuus	Laukausvarma	
			Yhteensä 61

RANTAPUOLEN WILMA FIN46765/05

Arvo	Osasuoritus	Tulos	Pisteet
-1	Toimintakyky	Pieni	-15
+3	Terävyys	Kohtuullinen ilman jälj. jääv. hyökkäyshalua	3
+1	Puolustushalu	Pieni	1
-1	Taisteluhalu	Pieni	-10
+1	Hermorakenne	Hieman rauhaton	35
+2	Temperamentti	Kohtuullisen vilkas	30
-2	Kovuus	Pehmeä	-16
+2b	Luoksepäästävyys	Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	30
+++	Laukauspelottomuus	Laukausvarma	
			Yhteensä 58

FIN MVA ZAROSAN USMA-UNELMA FIN21156/03

Arvo	Osasuoritus	Tulos	Pisteet
+1	Toimintakyky	Kohtuullinen	15
+1	Terävyys	Pieni ilman jälj. jääv. hyökkäyshalua	1
+1	Puolustushalu	Pieni	1
-1	Taisteluhalu	Pieni	-10
+2	Hermorakenne	Tasapainoinen	70
+3	Temperamentti	Vilkas	45
+3	Kovuus	Kohtuullisen kova	24
+3	Luoksepäästävyys	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	45
+++	Laukauspelottomuus	Laukausvarma	
Yhteensä			191

C.I.B FIN MVA EE MVA LT MVA RU MVA V-08 RANTAPUOLEN WILBUR FIN46766/05

Keskeytetty Syy: pehmeys

Apinapinsereiden saamat luonnetestin osa-aluepisteet vuosina 2008-2011 ovat olleet seuraavat:

Toimintakyky: +1 kohtuullinen (33 %) tai -1 pieni (67 %)

Terävyys: +1 pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua (67 %) tai +3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua (33 %)

Puolustushalu: +3 kohtuullinen, hillitty (17 %) tai +1 pieni (50 %) tai -1 haluton (33 %)

Taisteluhalu: +2 kohtuullinen (17 %) tai -1 pieni (50 %) tai -2 riittämätön (33 %)

Hermorakenne: +1 hieman rauhaton (83 %) tai +2 tasapainoinen (17 %)

Temperamentti: +3 vilkas (33 %) tai +2 Kohtuullisen vilkas (67 %)

Kovuus: +1 hieman pehmeä (50 %) tai +3 kohtuullisen kova (17 %) tai -2 pehmeä (33 %)

Luoksepäästävyys: +3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin (50 %) tai +2a/+2b luoksepäästävä, aavistuksen/hieman pidättyväinen (50 %)

Laukauspelottomuus: +++ laukausvarma (83 %) tai - laukausaltis (17 %)

Yhden koiran (uros) testi keskeytetty pehmeiden vuoksi.

Ainoa laukausaltis oli uros.

Seuraavassa apinapinsereiden luonteita on käsitelty lähinnä luonnetesteistä saadun informaation perusteella. Informaation luotettavuutta suhteessa koko apinapinserekantaan vähentää luonnollisesti se, että luonnetestin sisällön ollessa tiedossa, testeihin valikoituvat tietynlaiset koirat. Esim. paukkuaraksi tiedettyä koiraa ei välttämättä haluta testata ja toisaalta luonteeltaan testiin sopivat koirat halutaan luonnetestata.

Toimintakyky kuvaa koiran kykyä tehdä (ihannetilanteessa järkeviä) ratkaisuja sen kohdatessa erilaisia tilanteita. Apinapinsereiden toimintakyky on keskimäärin joko pieni tai kohtuullinen. Koska toimintakykyä (ja myös koiran kykyä selviytyä erilaisista tilanteista joko kohtaamalla ne tai pakenemalla niitä) voidaan myös seurakoirilla pitää tärkeänä jokapäiväiseen elämään vaikuttavana ominaisuutena, tulisi jalostuksessa suosia koiria, joiden toimintakyky on vähintään kohtuullinen.

Terävyydellä viitataan koiran taipumukseen reagoida aggressiivisesti, kun siihen kohdistetaan ulkoista uhkaa. Seurakoira-rodulle olennaista on (aggression voimakkuuden sijaan), ettei koira kohdistaa aggressiota uhkaavana pitämäänsä tahoon sen jälkeen, kun uhka on poistettu. Toisin sanoen sillä ei ole jäljelle jäävää hyökkäyshalua. Luonnetestitulosten perusteella tilanne on apinapinsereillä tässä suhteessa varsin hyvä. Vaikka reaktion voimakkuus testitulanteissa vaihtelee, eivät koirat kohdistaa tilanteen jälkeen lähestyvään ihmiseen aggressiota.

Puolustushalu on koiran perinnöllistä halua – ei kykyä – puolustaa toista laumanjäsentä. Tärkeintä on, ettei koiran puolustushalu ole liian suuri tai hillitsemätön, jolloin koira ei voida pitää turvallisena. Ihanteellinen puolustushalu on kohtuullinen ja hillitty, jolloin koira ei pyri liiallisessa määrin tai tarpeettomassa tilanteessa ”suojelemaan” esimerkiksi omistajaansa. Haluttomuus puolustaa on apinapinsereillä kohtuullisen yleistä, mutta tätä ei voida pitää suurena ongelmana seurakoirarodulle, eikä jalostuksessa ole tarvetta pitää puolustushalua erityisen tärkeänä ominaisuutena.

Taisteluhalu on koiran tahtoa leikkiä, ”taistella”, käyttää lihaksiaan halutun päämäärän saavuttamiseksi. Taistelutahdon avulla koira voidaan motivoida ja palkita koulutuksessa, mutta sen avulla koira myös selviytyy arkipäivän tilanteista, joissa toimintakyky alkaa pettää. Apinapinsereillä on taistelutahdossa puutteita, ja pieniä tai riittämättömiä tuloksia on runsaasti. Ihanteena voidaan pitää kohtuullista. Jalostuksella on syytä pyrkiä parantamaan koirien taistelutahtoa.

Hermorakenne on koiran ominaisuuksista tärkein. Ihannetilanteessa koira kestää paineistumatta (piipittämättä, läähättelemättä tai muuten järkkymättä) paitsi luonnetestin kuormituksen, myös normaalit, arkielämässä vastaan tulevat haasteet. Tasapainoinen koira pystyy rauhoittumaan vieraammissakin tilanteissa eikä järkyty kohtuuttomasti uusista kokemuksista – näin ollen hermorakenne on merkityksellinen kaikille koirille rotuun katsomatta. Apinapinsereiden hermorakenteet vaihtelevat luonnetestitulosten perusteella hieman rauhottomasta tasapainoiseen, yleisimmän arvion ollessa ”hieman rauhaton”. Erityistä huomiota jalostuksessa on kiinnitettävä tasapainoisiin luonteesiin. Hermorakenne on periytyvä ominaisuus, eikä koiran omistaja voi siihen juurikaan harjoituksella vaikuttaa.

Temperamentti viittaa koiran kykyyn tarkkailla ympäristön ärsykeitä ja reagoida niihin oikea-aikaisesti. Esimerkiksi harrastuskoiralle on etua siitä, että reagointi tapahtuu oikeassa mittakaavassa ja oikeaan aikaan. Alhaisen temperamentin koira on välinpitämätön, kun taas liian vilkas koira ei pysty keskittymään tarjolla olevaan tehtävään, vaan reagoi liiallisesti muihin ulkopuolisiin ärsykkeisiin. Apinapinsereiden temperamentti vaihtelee vilkkaasta kohtuullisen vilkkaaseen. Apinapinsarit ovat lähellä oikealla tavalla vilkasta temperamenttia.

Kovuus viittaa koiran kykyyn unohtaa sille tapahtuneet epämiellyttävät asiat ja kokemukset. Kohtuullisesta kovuudesta on hyötyä sekä arkielämässä että koulutuksessa. Liiallinen kovuus voi vaikeuttaa elämää koiran kanssa, mutta paljon yleisempää ja haitallisempaa apinapinsereillä on liiallinen pehmeys. Tällöin koira sekä muistaa ikävinä pitämänsä asiat, ihmiset tai kokemukset että pyrkii välttämään niitä. Jalostuksessa tulisi erityisesti huomioida se, ettei pehmeitä koiria käytetä jalostukseen. Ihanteellista on siis kohtuullinen kovuus, joskin apinapinsereissä tavataan pääsääntöisesti hieman pehmeitä koiria, mitä voidaan pitää arkielämän kannalta hyväksyttävänä tuloksena.

Luoksepäästävyys ihanteesta apinapinsereille on vaikea antaa yksiselitteistä ohjeistusta. Monelle luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen koira on se oikea snautseri-pinserirotuinen. Toisaalta nyky-yhteiskunta ja monet harrastukset edellyttävät, tai ainakin helpottavat, kun koira on pääsääntöisesti hyväntahtoinen ja avoin. Tärkeintä on kuitenkin, ettei jalostuskoira ole selkeän pidättyväinen, saati hyökkäävä. Pääosin luonnetestatut apinapinsarit ovat korkeintaan hieman pidättyväisiä.

MH-luonnekuvaus (MH = Mentalbeskrivning Hund)

MH-luonnekuvauksessa koira käy läpi kymmenen eri testiosiota, jossa kuvataan koiran 31 eri käyttäytymisreaktiota. Luonnekuvauksen aikana kaksi kuvaajaa tarkastelevat koiran luonteenominaisuuksia kuten leikkisyyttä, pelkoa, saalisviettiä ja sosiaalisuutta.

MH:n tarkoitus on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Kuvaustuloksia roduittain yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta.

Yksittäisen koiran MH kuvaa näin koiran luonteenominaisuuksia sekä yksilönä että rodulle tyypilliseen ja ihanneluonnekuvaan verrattuina.

MH-luonnekuvauksessa Suomessa ei ole käynyt yhtään apinapinseriä, kuten ei myöskään Ruotsissa.

Luonnetestissä ja MH-kuvauksessa saadaan tietoa vain koiran käyttäytymisestä testitilanteissa, jotka eivät välttämättä vastaa koiran päivittäin kohtaamia tilanteita. Koiralle ja sen ympäristölle on kuitenkin tärkeintä se, miten koira reagoi jokapäiväisiin tilanteisiin, joten rotuyhdistys ottaa käyttöön myös kotikäyttäytymiskyselyn.

Kokemusten mukaan arkuutta rodulla esiintyy jonkin verran. Aina ei varautunut käyttäytymisestä, varsinkaan vieraisissa paikoissa, tule sekoittaa arkuuteen. Koostaan huolimatta apinapinseriä tulisi kohdella kuten isompaakin koiraa ja antaa sille peruskoulutus. Liian helposti omistajat antavat periksi tälle pienelle apinalle. Selvästi arkaa apinapinseriä ei saa käyttää jalostukseen, koska arkuus periytyy voimakkaasti.

Apinapinseristä löytyy pieni vahtikoira, joka herkästi ilmoittaa tapahtumista. Reviiritietoiset yksilöt merkkailivat sisätiloissakin. Tapa voi olla vaikeasti poistettavissa. Jalostuksessa otettava huomioon merkkailivat yksilöt ja yritettävä jalostuksella poistaa ongelma rodusta. Itsepäisen apinapinserin käytös voi olla ärsyttävääkin, koska kovin omapäisenä se ei helposti tottele.

Näyttelykäyttäytymisestä ei ole raportoitu yhtään aggressiivista tapausta. Pääsääntöisesti koirien kehäkäyttäytymisessä ei ole ollut tuomareiden mielestä moitittavaa. Apinapinsereiden käyttäytymisessä ei ole tiedossa suuria eroja eri maiden välillä. Erot ovat enemmänkin yksilöiden kuin populaation välisiä.

Urosten ja narttujen luonteissa ei ole suuria eroja. Yleensä apinapinsereit tulevat hyvin toimeen oman rodun kanssa, mutta saattavat olla rasistisia muita rotuja kohtaan. Mielellään apinapinsereitä eleleekin saman rotuisten kanssa.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Apinapinsereitä on perhe- ja seurakoira, jonka kanssa harrastetaan jonkin verran esim. muutama on kilpaillut agilityssä. Itsepäistä apinapinsereitä saattaa olla huonoa motivoitua, mutta ruoalle ahneita on helpompi kouluttaa.

Eniten apinapinsereitä esiintyy näyttelyissä. Näyttelykännyksiä on keskimäärin 260 vuodessa. Näyttelyissä parhaimpina saavutuksina ryhmä- ja BIS-sijoituksia.

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Apinapinsereiden käyttäytymisestä kotiolosuhteissa on kotikäyttäytymiskyselyn puuttuessa hyvin vähän objektiivista tai vertailukelpoista tietoa. Nykyisellä terveystieteellömlomakkeella ei ole luonnetta koskevia kysymyksiä. Tulevaisuutta ajatellen kyselyt käyttäytymisestä eri tilanteissa on otettava käyttöön.

Niukat tiedot kotikäyttäytymisestä perustuvat kasvattajien ja omistajien kokemuksiin. Lisääntymiskäyttäytymistä arvioidaan terveystieteellömlomakkeella.

Vieraaseen tilanteeseen joutuessaan moni koira jännittää. Harva kuitenkaan suorastaan panikoi tai yrittää purra vierasta. Säännöllisesti trimmattavana rotuna suurin osa apinapinsereistä oppii jo nuorena sietämään käsittelyä ja pöydällä oloa. Jos apinapinsereitä saa kasvaa kuritta, se luonnollisesti

käyttää tilaisuutta hyväkseen, jolloin hoitotoimet saattavat muuttua omistajalle mahdottomiksi. Lievä varautuneisuus vieraita ihmisiä kohtaan on apinapinsereillä hyväksyttävä ominaisuus, arkuus ei. Toisiin koiriin apinapinsereit suhtautuvat yleensä ystävällisesti, joskin urosten kesken saattaa tulla sanomista. Pääsääntöisesti apinapinsereit tulevat hyvin toimeen varsinkin muiden apinapinsereiden ja snautserirotujen kanssa, ehkä siksi, että ne osaavat tulkita toistensa karvaisia naamoja. Se saattaa eri rotuiselle tuottaa hankaluuksia. Monella on useamman apinapinsereiden uros-, narttu- tai sekalauma kotonaan ilman sen suurempia ongelmia.

Monista muista roduista poiketen apinapinsereillä ilmenee mustasukkaisuutta erityisesti laumassa olevien kesken. Esimerkiksi vain yhdellä apinapinsereillä kerrallaan on niiden mielestä oikeus istua omistajan sylissä.

Osa koirista on luonnostaan herkemmin niin kutsutusti "resurssi-aggressiivisia" eli alkavat omia ja puolustaa itselleen tärkeiksi kokemiaan asioita. Ruoka, lelut tai tietyt nukkumapaikat voivat olla sellaisia, joita koira voi alkaa vahtia. Monet murinat ja uhkauseleet ovat koirille tyypillistä käytöstä, joka ei koirien kesken ole mitenkään harvinaista eikä aina edes aiheuta välien kiristymistä. Tilanne saattaa silti joskus olla ongelmallinen ihmisten tai koiran kannalta. Häiriökäyttäytymisestä on kyse silloin, kun koiran käytös poikkeaa siitä, mikä on koirille tyypillistä.

Pelko ja epävarmuus ovat yleisin koiran murinan ja muun hyökkäävyyden syy. Lähes yhtä yleinen hyökkäävyyden aiheuttaja on puute koiralle tärkeistä asioista (resursseista) kuten ruoasta, levosta ja rauhasta, tilasta tai sopivista makuupaikoista.

Vahtivina koirina apinapinsereit ovat herkkiä haukkumaan. Apinapinsereit on nopeasti reagoiva, mutta rauhoittuukin nopeasti.

Vahvan reviirikäytöksen omaavat urokset ja nartut merkkailavat helposti sisälle. Jalostusvalinnoilla tulee yrittää poistaa tämä tapa rodusta eikä ainakaan lisätä sitä.

Apinapinsereidenartuilla on juoksu yleensä kahdesti vuodessa. Jonkin verran esiintyy vaikeita, nartun elämää häiritseviä valeraskausoireita. Terveyskyselylomakkeen perusteella nartut ovat pääsääntöisesti erinomaisia emoja, jotka synnyttävät melko hyvin luonnollisesti ja hoitavat pentunsa itsenäisesti. Imetysaika on pitkä, usein moni imettää pentujaan luovutukseen saakka, jopa 10 viikkoa. Keinosiemennyksistä ei ole tietoa. Keinosiemennystä tulisi pitää viimeisenä keinona, ja yhdistelmän molempien osapuolten tulee pystyä lisääntymään myös luonnollisesti. Lisääntymiskyky on mille tahansa rodulle elintärkeä, joten sitä tulee kaikin tavoin ylläpitää ja lisätä. Heikko libido on perinnöllinen. Nartun haluttomuus voi joskus johtua myös rakenteellisista syistä, jotka estävät normaalin astumisen. Lisääntymiskäyttäytymisessä tulee kiinnittää huomiota lisääntymishalukkuuteen. Urosten tulee olla halukkaita astumaan ja narttujen kiiman tulee olla voimakas, jotta narttu on halukas ja aktiivinen. Juoksuaikojen välit vaihtelevat 4-10 kk.

Keisarinleikkausten määrästä ei ole paljon tietoa. Terveyskyselylomakkeella on ilmoitettu yksi isosta pennusta johtunut keisarileikkaus. Myös muutama muu isoista pennuista johtunut sekä ainakin yksi kohdun supistumattomuuden vuoksi tehty keisarileikkaus on tullut tietoon.

Koska apinapinsereitä on meillä Suomessa ollut vasta suhteellisen vähän aikaa, vanhuuden aikaisista ongelmista ei ole kerättyä tietoa.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Jalostuksellisesti huomioiden rodun pääasiallinen käyttötarkoitus on olla seurakoira, joten tärkeintä on, rodun luonteita ja käyttäytymistä ajatellen, kiinnittää huomiota pehmeeseen ja hermorakenteeseen. Harrastuskoiraominaisuuksia ajatellen painopistealueissa voisi painottaa myös

taisteluhalua, jonka voidaan tulkita olevan laajalti puutteellista. Tasapainoinen luonne mahdollistaa normaalin arkielämän ja luoksepäästävä luonne helpottaa vieraiden ihmisten, kuten eläinlääkärien ja trimmaajien, kanssa asioimisen. Pahimmillaan luoksepäästämättömyys estää rodulle tarpeelliset hoitotoimenpiteet kuten turkin ja muun hoidon.

Paras työkalu asian korjaamiseen olisi laaja-alainen keskustelu kasvattajien ja harrastajien keskuudessa, yhteistyössä jalostustoimikunnan kanssa. Rodulle pitää laatia luonteen ihanneprofiili. Alustava keskustelu nostaisi kasvattajien keskuudessa tietoisuutta profiiliin eri osa-alueista ja palvelisi koko apinapinseriyhteisöä kokoamalla erilaiset näkemykset samaan vuoropuheluun sekä – toivottavasti – tuottaisi näistä yhteen koottuna laaja-alaisen näkemyksen siitä, millä toimenpiteillä luonteita saataisiin parannettua. Rotuyhdistys ei ole toistaiseksi tarjonnut kasvattajille koordinoitua koulutusta tai välineitä koirien luonteiden analysointiin ja tähän olisi syytä panostaa. Kotikäyttäytymiskyselyn toteuttamisella saataisiin lisää tietoa rodun edustajien jokapäiväistä elämää hankaloittavista ja helpottavista asioista.

Merkkailu sisätiloissa on ikävää, mutta itsepäisen apinapinserin käytöstä saattaa olla vaikea muuttaa. Sisälle pissailu saattaa johtua monesta syystä ja siksi kastointi-/sterilointileikkaus ei aina auta. Usein taipumus on yleisempää, kun perheessä on useampi kuin yksi koira. Tästä johtuen yhtenä syynä voidaan mahdollisesti pitää koiran tarvetta nousta ylöspäin laumassa tai säilyttää mahdollinen paikka laumassaan. Myös liian pehmeä kotikasvatus saattaa olla syynä näihin ongelmiin. Pieni, iloinen ja suloinen koira tarvitsee sekin johdonmukaisen kotikasvatuksen. Toisessa ääripäässä on lievää arkuutta, joka tulee ilmi varovaisuutena uusia asioita, ihmisiä ja tilanteita kohtaan. Yksi syistä saattaa löytyä perinnöllisyydestä, mutta myös kotikasvatuksella, eli pienen koiran liiallisella suojelemisella tärkeänä pentuaikana voidaan saavuttaa näitä luonteenpiirteitä. Kasvattajien tulee vaikuttaa edellä mainittuihin ongelmiin valistamalla pennun ostajia.

Jalostusvalinnoilla tulee yrittää poistaa tämä tapa rodusta eikä ainakaan lisätä sitä.

Luonne on tärkeä osa rodun yleisvaikutelmaa, joten arkoja ja/tai aggressiivisia yksilöitä ei saa käyttää jalostuksessa, sillä arkuus ja aggressiivisuus ovat vahvasti periytyviä ominaisuuksia. Rotumääritelmän mukaan ne ovat hylkääviä virheitä.

Kasvattajien tulee aina opastaa pennunostajia pennun kasvatuksessa ja sosiaalistamisessa. Pentu pitää totuttaa eri paikkoihin ja eri tilanteisiin sekä erilaisiin ihmisiin jo pienenä pentuna. Totuttaminen turkin hoitoon jo pienestä pitäen on olennaista apinapinserin elinikäistä turkin hoitoa ajatellen.

4.3 Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Patellaluksaatio

Patellaluksaatio = polvilumpion sijoiltaan meno

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalka-asento on virheellinen ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatiota esiintyy

suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Vika on periytyvä, mutta periytyvyyden mekanismi ei ole tiedossa. Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti).

Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaavat hoitoa. II- ja III - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia.

Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan, että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV - asteen luksaatioissa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos ole välttämättä lopullinen.

Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Vaikeat patellaluksaatiot on hoidettava kirurgisesti. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono. (ELL Anu Lappalainen)

Polvitutkitut (Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 4.12.2014)

Tutkimus- vuosi	Tulos 0	Tulos 1	Tulos 2	Tulos 3	Tulos 4	Yht.
2014	8	0	0	0	0	8
2013	23	2	0	0	0	25
2012	17	1	2	0	0	20
2011	6	2	0	0	0	8
2010	10	0	2	0	0	12
2009	7	0	0	0	0	7
2008	7	2	1	0	0	10
2007	8	4	2	0	0	14

Vuosien 1994-2014 aikana polvitutkittujen 156 apinapinserin tulokset ovat: **0** 83%, **1** 11%, **2** 5%, **3** 1% ja **4** 0% (Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 4.12.2014).

Patellaluksaation osalta tulokset ovat kohtuulliset, mutta tutkittuja koiria on vain 25% kannasta.

Vakavampaa kuin ensimmäisen asteen patellaluksaatiota sairastavaa apinapinseriä ei saa käyttää jalostukseen ja tällöinkin on yhdistelmän toisen osapuolen oltava täysin tervepolvinen.

Kuva 5

Legg-Perthes eli reisiluun pään kuolio

Legg-Perthesin tauti tunnetaan myös nimillä Legg-Calve-Perthes ja reisiluun pään avaskulaarinen tai aseptinen kuolio. Tautia tavataan lapsilla ja koirilla, röntgenlöydökset ja histologinen kuva ovat molemmilla samanlaiset. Koirilla suurin osa tapauksista on toispuoleisia ja sairautta tavataanetenkin monilla terrieri- ja kääpiökoiraroduilla, mutta myös muilla pienillä roduilla. Tautia esiintyy yhtä paljon uroksilla ja nartuilla. Taudin syy on tuntematon, mutta muutokset johtuvat reisiluun pään verenkierron häiriöstä, joka johtaa luun kuolioitumiseen. Legg-Perthesin tauti on perinnöllinen ja sen on epäilty periytyvän autosomaalisesti väistyvästi ainakin manchesterinterriereillä, yorkshirenterriereillä, kääpiö villakoirilla, kääpiö pinsereillä ja mopseilla.

Oireet alkavat 4-11 kuukauden iässä takajalan ontumana. Ontuminen on aluksi lievää ja pahenee vähitellen. Joskus ontuminen havaitaan äkillisesti tapaturman yhteydessä. Koira aristaa lonkkanivelen taivutusta ja nivelen liikerata on rajoittunut. Jos ontuminen on jatkunut pidempään, jalassa on havaittavissa sen käyttämättömyydestä johtuva lihaskato. Molemminpuolisessa taudissa ontuminen voi olla vaihtelevaa tai jatkuvasti pahempaa toisessa jalassa.

Koiran rotu yhdistettynä tyypillisiin oireisiin antaa aiheen epäillä Legg-Perthesin tautia. Diagnoosi voidaan varmistaa röntgenkuvauksen avulla. Oireiden alkaessa röntgenmuutokset ovat jo näkyvissä, mutta ne voivat olla vähäisiä ja muutosten näkymisen edellytyksenä on hyvälaatuiset röntgenkuvat. Röntgenlöydöksiä ovat reisiluun päässä olevat röntgenharvat pesäkkeet, lyhentynyt ja paksuuntunut reisiluun kaula, litistynyt ja epätasainen reisiluun pää ja leventynyt nivelrako.

Legg-Perthesin taudin hoito on kirurginen. Leikkauksessa reisiluun pää ja kaula poistetaan. Leikkauksen jälkeinen kuntoutus on tärkeää, jotta koira alkaa käyttää jalkaansa kunnolla ja heikentyneitä lihaksia saadaan vahvistettua. Ennuste on yleensä erinomainen. Hoitamattomaan niveleen kehittyä nivelrikko ja koira jää ontuvaksi. Legg-Perthesin tautiin sairastunutta koira ei saa käyttää jalostukseen. (ELL Anu Lappalainen)

Terveyskyselylomakkeella on raportoitu kaksi Legg-Perthes-tapausta sekä yksi operoitu tapaus.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikutteisia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0.1–0.6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiäsuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian rajua liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden synnä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvissa sairaiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiäsuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria. Suomessa arvostelussa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A Ei muutoksia

Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna piiryy terävänä ja on lievästi pyörästynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).

B Lähes normaali / rajatapaus

Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.

C Lievä

Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.

D Kohtalainen (keskivaikea)

Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalireuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.

E Vaikea

Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniolateraalireunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko. (ELL Anu Lappalainen)

Lonkkakuvatut vuosina 1994-2014 (Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 4.12.2014)

Vuosi	A	B	C	D	E	Yht.
2014		2	1		1	4
2013	4	5	9	5	3	26
2012				1		1
2011			2	1		3
2010			1	2		3
2009		1	3	2		6
2008				4		4
2007						0
2006						0
2005						0
2004						0
2003						0
2002						0
2001						0
2000			1	1		2
1999		1				1
1994	1	2				3

Yhteensä apinapinsereitä on tutkittu 53 (8,5% kannasta) ja tulokset ovat **A** 9%, **B** 21%, **C** 32%, **D** 30% ja **E** 8%.

Jalostuskoirien tulee olla lonkiltaan pääasiassa A-, B- ja C-tasoisia. D-lonkkaisen koiran jalostuskäytölle tulee olla hyvät perusteet ja molemmilla vanhemmilla tulee olla lonkkatulokset. E-lonkkaisia ei saa käyttää jalostukseen lainkaan. E-lonkkaisen jälkeläiset rekisteröidään EJ-rekisteriin (Ei jalostukseen-rekisteriin).

Silmäsairaudet

Rodusta ja etsittävästä sairaudesta riippumatta virallinen silmätutkimus etenee saman kaavan mukaisesti. Tutkija tutkii silmän rakenteet edeten silmän etuosasta sen takaosaan pannen merkille poikkeamat normaalista ja mahdolliset sairauden oireet. Apuvälineinä käytetään oftalmoskooppia ja biomikroskooppia sekä erillistä linssiä silmänpohjan tutkimukseen. Silmän pupillit laajennetaan silmän takaosien tutkimuksen helpottamiseksi käyttäen lyhytvaikutteista tropikamidi-tippaa.

1. Silmäluomet ja niiden reunat.

Merkittäviä muutoksia ovat mm. entropium/ektropium (silmäluomen sisään/ulospäinkiertymät) ja distichiasis (ylimääräiset ripset)

2. Kolmas silmäluomi eli vilkkuluomi sijaitsee silmän sisänurkassa.

Löydöksinä voidaan nähdä vilkkuluomen ruston kiertymää ja vilkkuluomen rauhasen esiinluiskahdusta

3. Konjunktiva eli silmän sidekalvo peittää silmäluomen sisäpintaa ja silmämunan etupintaa kirkkaaseen sarveiskalvoon asti.

4. Silmäluomien sisänurkan läheisyydessä sijaitsevat kyynelkanavien aukot eli punktat.

Löydöksenä voidaan nähdä aukkojen ja kanavien puuttumista tai vajaakehitystä (varmistus vaatii rauhoituksessa tehtävän kanyloinnin; tämä ei ole osa virallista silmätutkimusta.)

5. Sarveiskalvo eli kornea on silmän läpinäkyvä osa.

Löydöksiä ovat sarveiskalvotulehdukset (keratitits) ja ”pannus” eli krooninen immuunivälitteinen keratokonjunktiviitti, ja korneadystrofia.

6. Etukammio on sarveiskalvon ja värikanavon/linssin väliin jäävä nestetäyteinen silmän osa. Etukammion syvyys pannaan merkille ja samalla tarkastellaan linssin sijaintia silmässä.

7. Iiris eli värikanavo on nimensä mukaisesti värillinen pupillaa eli mustuaista ympäröivä silmän osa.

Merkittäviä iiriksen muutoksia ovat persistoivat pupillamembraanit (PPM), jotka ovat sidekudosjäänteitä ja kulkevat juosteina iiriksestä iirikseen tai sarveiskalvon takapinnalle tai linssin etupinnalle.

8. Silmän linssi eli mykiö on valoa taittava, pupilla-aukon takana sijaitseva osa.

Löydöksinä voidaan nähdä linssin sijainnin muutoksia eli linssiluksaatioita ja linssin samentumina eli kaihimuutoksia (katarakta); myös PHTVL/PHPV-sairauteen liittyy mykiön samentumaa ja muodon epänormaalisuutta; muutokset nähdään parhaiten biomikroskoopin avulla.

9. Lasiainen sijaitsee linssin ja värikanavon takana täyttäen silmän takaosaa.

PHTVL/PHPV-sairauteen liittyy verisuoni- ja sidekudosjäänteitä lasiaistilassa.

10. Silmänpohjan verkkokalvolla sijaitsevat silmän näkösolut ja näköhermon pää eli papilla.

Silmänpohjassa nähdään synnynnäisiä muutoksia kuten CEA-sairauden muutokset colliella ja RD-muutokset (retinan dysplasia, verkkokalvon vajaakehitys); papillan vajaakehitystä voidaan nähdä erillisenä sairautena ja sen osittaiset puutokset (coloboma) voivat liittyä CEA-sairauteen; PRA eli verkkokalvon etenevä surkastuma aiheuttaa verkkokalvolla silmänpohjatutkimuksessa nähtäviä muutoksia.

Silmien tutkimusta voidaan täydentää silmän sisäisen paineen mittauksella. Glaukoomassa eli viherkaihissa silmän paine on kohonnut. Silmänpaineen mittaus ei kuulu rutiinimaiseen silmätutkimukseen.

Silmän nestekierto tapahtuu värikalvon ja sarveiskalvon yhtymäkohdassa sijaitsevan filtraatio-kulman kautta. Filtraatiokulman muutokset, vajaakehitys ja ahtauma, ovat merkittäviä silmänpainetaudin kannalta. Tämän kulman rakenteiden tarkastelu vaatii erityisen linssin eli goniolinssin käyttöä; tämä gonioskopiatutkimus ei ole osa rutiininomaista virallista silmätutkimusta.

Virallinen silmätutkimus tutkii kyseisen yksilön ilmiänsua eli fenotyyppiä; genotyypiltään eli perimältään sairas yksilö (kantaja) voi olla ilmiänsultaan normaali.

Silmistä tehtyjä havaintoja ja löydöksiä verrataan kyseisellä rodulla tunnettujen, perinnöllisiksi osoitettujen tai epäiltyjen sairauksien löydöksiin ja silmistä annetaan lausunto näiden sairauksien osalta.

On hyvin tavallista, että silmistä löydetään poikkeavuuksia, joita ei pidetä merkittävinä tai joiden merkitystä ei tunneta. Nämä havainnot kirjataan ylös seurantaa varten sivulöydöksinä. (Suomen Oftalmologieläinlääkärit ry:n hallitus/ Kaisa Wickström, pj Jaana Pätilä, Sanna Elfving)

Silmätarkastetut (Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 4.12.2014)

Diagnoosi	2014	2013	2012	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Tutkittuja	7	20	19	19	8	11	6	8	20
Terveitä	5	17	12	12	5	8	4	4	18
Ei todettu perinnöllisiä silmänsairauksia	5	17	12	12	5	8	4	4	20
Distichiasis, todettu	2	3	5	5	2	3	1	1	
Ektooppinen cilia, todettu						1	1		
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, todettu			1	1	1				
Trichiasis, todettu								1	
Caruncular trichiasis, todettu							1		
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu			1	1					
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, epäilyttävä						1		3	
Määrittelemättömiä ylimääräisiä ripsiä/karvoja, todettu									2
PPM, diagnoosi avoin									5
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu			1	1					

Sydänvika

Apinapinsereillä tiedetään ainakin kaksi leikattua PDA-tapausta.

Patent ductus arteriosus, PDA, on koiralla varsin yleinen synnynnäinen sydänvika. Tätä sairautta tavataan eniten villakoirilla, colliella, shetlannin lammaskoirilla ja saksanpaimenkoirilla. Ductus

arteriosus on verisuoniyhteys, joka sikiöaikana yhdistää aortan ja keuhkovaltimon. Ductus sulkeutuu normaalisti syntymän yhteydessä. Jos näin ei tapahdu, kuormittaa virheellinen suonitus keuhkovaltimoa ja sydämen vasenta puolta. PDA:n yhteydessä kuultava sivuääni on hyvin tyypillinen ja erittäin voimakas. Leikkaushoito on mahdollinen, tällöin epänormaali verisuoniyhteys suljetaan ja onnistuneen leikkauksen jälkeen koira voi elää normaalin elinkaaren oireettomana. Leikkaus ei ole riskitön, jos ductus toimenpiteen aikana repeytyy, on seurauksena syntyvä verenvuoto useimmiten mahdoton kontrolloida. Lääkehoidon ennuste on huono. (Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema)

Kivesvika

Koirilla kivekset laskeutuvat synnyinsijoiltaan vatsaontelon takaseinämän vierestä nivuskanavan kautta kivespusseihin syntymän jälkeen. Normaalisti kivesten tulisi olla lopullisilla paikoillaan hyvissä ajoin ennen pennun luovutusikää. Koirilla kivesviasta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä piilokiveksisyyttä, jolloin toinen tai molemmat kivekset ovat jääneet laskeutumatta kivespusseihin. Jonkinasteisena kiveksen laskeutumishäiriönä voidaan pitää myös huomattavan myöhään laskeutunutta kivistä. Piilokiveksisyyttä esiintyy useilla roduilla hyvin yleisesti. Geneeillä epäillään olevan suuri vaikutus kivesvian esiintymiseen, joskin periytymismekanismiin ei edelleenkään ole saatu varmuutta. Olemme käynnistäneet tutkimuksen kivesvian perinnöllisten tekijöiden selvittämiseksi. (<http://www.koirangeenit.fi/>)

Apinapinsereillä esiintyy kivespuutoksia. Terveyskyselyn mukaan 9 kivesvikaista / 46 urosta. Kivesvikaista koira ei saa Suomen Kennelliitto ry:n sääntöjen mukaan käyttää jalostukseen. Eläinlääkärit suosittelevat piilokiveksen/kivesten poistamista. Kasvattajan velvollisuus on korvata 1/3 kauppahinnasta, jos uroksen kives/kivekset eivät ole laskeutuneet 1 vuoden ikään mennessä.

Napatyrä

Napatyräisen koiran vatsanpeitteissä on reikä, jonka kautta vatsapaita ja/tai suolia pääsee työntymään vatsaontelosta nahan alle. Napatyrä on periytyvä vika ja kasvattaja on Suomen Kennelliitto ry:n sääntöjen mukaan velvollinen korvaamaan mahdollisesta napatyräleikkauksesta aiheutuneet kustannukset. Terveyskyselylomakkeella ei ole raportoitu yhtään napatyrää.

Hammaspuutokset

Tavoitteena on apinapinseri, jolla on oikea purenta (käännetty leikkaava purenta) ja kaikki hampaat. Aikuisella koiralla on normaalissa purennassa yhteensä 42 hammasta. Yläleuassa 2 x 3 etuhammasta (I, incisor), yksi kulmahammas (C, canine), 4 välihammasta (P, premolar) ja 2 poskihammasta (M, molar). Alaleuassa taas 2 x 3 etuhammasta, yksi kulmahammas, 4 välihammasta ja 3 poskihammasta.

Hammaspuutoksia apinapinsereillä on jonkin verran. Suurimmat puutokset ovat premolaaripuutoksia. Hammaspuutosten on todettu olevan perinnöllisiä ja niihin kiinnitetään huomiota mm. jalostustarkastuksissa.

Rotumääritelmä hyväksyy kahden P1-, P2- tai P3-hampaan tai vaihtoehtoisesti yhteensä kahden jonkin edellä mainitun hampaan puuttuminen sallitaan.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kennelliiton jalostustietokantaan raportoidut apinapinsereiden yleisimmät kuolinsyyt on esitetty

seuraavassa taulukossa. Omakoira-järjestelmään tietojen lisääminen on mahdollista vain Kennelliiton jäsenille. Tiedot ovat koirien omistajien, eivät eläinlääkäreiden järjestelmään syöttämiä. Tiedot ovat kuitenkin suuntaa-antavia.

Vuosina 1989–2014 ilmoitetut apinapinsereiden kuolinsyyt
(Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 4.12.2014)

Kuolinsyy	Keskimääräinen elinikä	Yhteensä
Hermostollinen sairaus	3v 6kk	1
Muu hermostollinen sairaus	3v 6kk	1
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	10v 2kk	1
Luusto- ja nivelsairaus	6v 1kk	2
Lonkkaniveldysplasia ja sen seurauksena kehittynyt nivelrikko	2v 9kk	1
Luusto- ja nivelsairaus	9v 6kk	1
Muu sairaus, jota ei ole listalla	9v 11kk	1
Sisäeriterauhasten sairaus	7v 6kk	1
Muu sisäeriterauhasten sairaus	7v 6kk	1
Sydänsairaus	3v 5kk	2
Muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta	6v 3kk	1
Sydänsairaus	0v 5kk	1
Tapaturma tai liikennevahinko	8v 0kk	5
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	11v 7kk	5
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	9v 10kk	1
Munuaisten vajaatoiminta	9v 10kk	1
Kuolinsyytä ei ilmoitettu	8v 0kk	7
Kaikki yhteensä	8v 2kk	26

4.3.4 Lisääntyminen

Apinapinseri lisääntyy useimmiten normaalisti. Vuosina 2004-2014 pentueiden keskiarvo oli 3,09 pentua/pentue.

Astumisvaikeuksista ei ole tietoa. Apinapinsarit tulevat yleensä helposti tiineiksi.

Synnytysongelmia on jonkin verran. Syynä useimmiten pieni pentue ja/tai liian suuri pentu ja tästä johtuva polttoheikkous tms. ja siksi joudutaan turvautumaan keisarinleikkaukseen.

Pentukuolleisuutta tiedetään olevan. Pennut syntyvät normaalin näköisinä ja kokoisina, mutta ne eivät ala hengittää kunnolla ja hiipuvat muutamassa tunnissa. Syitä tähän ei ole tutkittu tarkemmin.

Apinapinseriemät ovat omatoimisia ja hyviä pentujen hoitajia, monet imettävät pentujaan luovutusikänsä asti.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Brakykefaalinen syndrooma tarkoittaa syndroomaa, jonka tyypillinen ulkoinen piirre on lyhytkalloisuus ja -kuonoisuus. Brakykefaalisia rotuja ovat kaikki niin sanottuihin lyttykuonorotuihin kuuluvat koirat kuten englannin- ja ranskanbulldoggi, mopsi ja bostoninterrieri. Myös kissoista löytyy brakykefaalisia rotuja, esimerkkinä persialainen. Brakykefaaliset rodut ovat ihmisen tekemien jalostusvalintojen aikaansaannosta. Luonnossa ei esiinny brakykefaalisia lajeja.

Brakykefaalinen syndrooma aiheuttaa eläimelle monenlaisia terveysongelmia. Yleisimmät syndrooman aiheuttamat terveysongelmat liittyvät hengitykseen ja koirilla myös kehon lämmönsäätelyyn. Tyypillisimmät merkit hengitysongelmista ovat hengityssänet: tuhina, rohina, yskiminen ja kuorsaus. Normaalisti hengittävän koiran hengitys on täysin äänetöntä. Myös voimakas rintakehän liike koiran hengittäessä voi olla merkki hengitysteiden ahtaudesta. Lämmönsäätelyongelmista taas kertoo huono rasituksen sieto kuumalla säällä, pitkä palautumisaika liikunnan jälkeen ja yllämpeneminen, joka voi johtaa lämpöhalvaukseen ja kuolemaan.

Normaalirakenteisella koiralla ja lyhytkalloisella koiralla on kuonon sisällä täsmälleen samankokoinen hengityselimistö. Lyhytkalloisen koiran naaman luut ovat kuitenkin lyhyemmät. Sen vuoksi sen nenäontelo on lyhyempi ja sen sisällä on huomattavasti vähemmän tilaa hengityselimille kuin normaalikuonoisella koiralla. Tämän vuoksi brakykefaalisten koirien hengitystiet ovat tyypillisesti huomattavasti ahtaammat kuin normaalikuonoisilla koirilla. Brakykefaalisilla koirilla hengityselimet saattavat olla tilanpuutteen vuoksi täysin eri paikoissa anatomisesti kuin normaalikuonoisilla koirilla. Lyhytkuonoisilla roduilla nenäkuorikot kasvavat tyypillisesti väärään muotoon ja alaspäin, jolloin ne voivat tukkia nielun, koska kaikki kudokset ei mahdu nenäontelon sisälle. Vaikka lyhytkuonoisella koiralla olisi riittävän laajat sieraimet, nenäontelon sisällä oleva ahtausta voi aiheuttaa sille vakavia hengitysongelmia. Hengitysongelmia voidaan helpottaa poistamalla liikaa kudosta kirurgisesti.

Jatkuvista hengitysvaikeuksista kärsivät koirat pyrkivät hengittämään suun kautta. Suun kautta hengittäessään koira nielee ilmaa mahalaukkuunsa. Ilman nieleminen voi aiheuttaa sille ilmavaivoja ja pulauttelua. Pulauttelu nostaa mahalaukusta mahahappoja nieluun, jotka ärsyttävät kemiallisesti koiran nielurisoja ja äänihuulia. Pitkäkestoisena jatkuva kemiallinen ärsytys voi johtaa kasvainten muodostumiseen koiran äänihuuliin. Kasvaimet äänihuulissa ja muualla nielun ja kurkunpään seudulla ovat lyhytkuonoisille roduille varsin yleisiä. Tämänäntyyppiset kasvaimet uusiutuvat helposti, vaikka niitä poistettaisiin kirurgisesti. Koiralle on luonnollista hengittää kuonon kautta. Koira ei pysty avaamaan suutaan nukkuessaan, vaan se joutuu heräämään, jos se haluaa hengittää suun kautta. Hengitysvaikeuksista kärsivillä koirilla on usein myös vakava krooninen univaje, joka johtuu jatkuvasta heräilemisestä yön aikana. Jotkut hengitysvaikeuksista kärsivät koirat hakeutuvatkin nukkumaan siten, että niiden leukojen välissä on jotain, joka pitää suuta auki myös koiran ollessa unessa. Koira voi nukkua esimerkiksi tuolinjalalla, lelu tai luu leukojensa välissä.

Lyhytkuonoisen koiran hengityselimet voivat olla monella tavalla epämuodostuneet: sieraimet voivat olla ahtaat ja viivamaiset, kitalaki voi olla pitkä ja pehmeä ja nielurisat huomattavan suuret. Saksanpaimenkoiran kitalaki on yleensä noin viiden millimetrin paksuinen, kun englanninbulldogilla

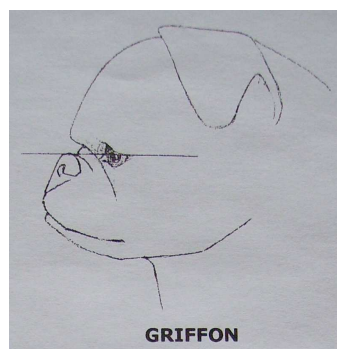
kitalaki voi olla jopa 25-millinen. Rohina ja kuorsausäänet hengityksessä voivat johtua joko pehmeästä, paksusta ja pitkästä kitalaesta tai liian suurista nielurisoista. Liian suuri kudospäärä nielun ja kurkunpään alueella aiheuttaa myös mekaanisen rasituksen, kun kudokset hankaavat koko ajan toisiaan vasten. Jatkuva mekaaninen rasitus kudoksissa voi johtaa kasvainten muodostumiseen. Lyhytkalloisuus voi aiheuttaa hengitys- ja lämmönsäätelyongelmien lisäksi myös vakavia silmäsairauksia tai syringomyeliam. Syringomyelia on tila, jossa koiran aivot ovat liian suuret sen kallon kokoon suhteutettuna. Ahtaus kallon sisällä aiheuttaa sen, että koiran pikkuaivot tunkeutuvat sen selkäydinkanavaan ja aiheuttavat vakavia hermostollisia ongelmia. Tila on koiralle äärimmäisen kivulias ja vakava. (Johanna Arola, Bostoni 2/2010)

Suomessa apinapinsereillä ei ole todettu Brakykefaalista syndroomaa. Apinapinserin kuono ei ole niin lyhyt kuin esim. griffoneilla.

Syringomyeliasta on julkaistu tietoa yhdestä tapauksesta apinapinsерillä USAssa.

AFFENPINSCHER

GRIFFON

Ruotsi, Affenpinscher klubben 2011: Liten lathund för domare av affenpinscher

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista

Patellaluxsaatiota ja lonkkadysplasiaa on todettu terveystutkimuksissa. Operoituja Legg-Perthes-tapauksia tiedetään. Kuvausten lisääntyessä on tutkituissa koirissa myös tervelonkkaisia yksilöitä. Aikaisemmin tutkittiin vain oireilevia koiria ja tulokset olivat sen mukaisia.

Distichiasiksen eri muotoja on ilmennyt silmätarkastuksissa sekä muutama silmäluomen sisäänpäin kiertyminen ja puutteellinen kyynelkanavan aukko. PPM, diagnoosi avoin-tapauksia on viisi vuodelta 2007. Yksi sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio todettu vuonna 2012. Yhtään Katarakta-löydöstä ei ole ollut.

Apinapinsereillä esiintyy kivespuutoksia, jopa puolet pentueen uroksista saattaa olla kivesvikaisia. Terveyskyselyyn ilmoitetuista uroksista 19,5 %:lla oli kivespuutos.

Terveyskysely

Suomen Affenpinscherit ry:n kotisivuilla on terveystarkastuslomake , joka on myös lähetetty jäsenkirjeen mukana yhdistyksen jäsenille.

Terveystarkastukseen on saatu vastauksia n. 22 % 2000-luvulla rekisteröidyistä apinapinsereistä. Lomakkeella on kysely vain sairauksia, ei esim. luonteeseen liittyviä ominaisuuksia. Vastaukset ovat omistajien antamia, eläinlääkärien lausuntoja ei ole.

Kyselyn perusteella rodulla on ilmennyt seuraavia omistajien ilmoittamia vikoja tai sairauksia:

Vaiva	kpl	Diagnoosi	kpl
Polviongelmia	2	GME granulomaattinen meningokefaliitti	1
Polvet leikattu	2	Helikobakteeri	1
Löysät polvet	1	Histosytooma (patti)	1
Nivelriikko polvissa	1	Peritoniitti (vatsakalvon tulehdus)	1
Toisen reisiluunpään kasvuhäiriö	1	Virtsakivet	1
Legg Perthes	2	Anaalirauhastulehdus	4
Legg Perthes leikattu	1	Cushing, joka muuttui Addisonin taudiksi	1
Väljät, löysät lonkat	2	Cushingin oireyhtymä	2
Ei lonkkamaljoja tai liian matalat maljat	3	Sappitiehyiden tukos	1
Nivelriikko lonkissa	1	Munuaisen pintakerroksen kovettumakasvain	1
Välilevytyrä	1	Keisarinleikkaus (iso pentu)	1

4.4 Ulkomuoto

ROTUMÄÄRITELMÄ (FCI hyväksynyt 18.4.2007)

YLEISVAIKUTELMA

Karkeakarvainen, pieni ja tiivis koira, jolla on apinamainen ilme.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA:

- rungon pituuden ja korkeuden suhteen tulee antaa rakenteesta mahdollisimman neliömäinen vaikutelma.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE:

Peloton, valpas, itsepäinen ja uskollinen, toisinaan tulisen kiihkeä. Yleisesti ottaen miellyttävä perhekoira.

PÄÄ**KALLO-OSA:**

Kallo: Pikeminkin pyöreä kuin pitkänomainen, kokonaisuutena ei liian raskas, voimakkaasti holvautunut; otsa on korostunut. Otsapenger: Selvästi korostunut.

KUONO-OSA:

Kirsu: Pyöreä, täyteläinen ja musta. Sieraimet hyvin avoimet. Kuono-osa: Kuononselkä on suora (ei kovera) ja lyhyt.

Huulet: Tiiviisti leukojen myötäiset ja mustat.

Leuat/ hampaat/ purenta: Täysihampainen purenta (42 hammasta). Hampaat ovat puhtaan valkoiset; alaleuka on yläleukaa pitempi ja hieman ylöspäin kaareutunut. Terveessä purennassa etuhampaat ovat mahdollisimman säännöllisesti asettuneet hieman kaarevaan linjaan. Suun ollessa kiinni eivät kulma- ja etuhampaat eikä myöskään kieli saa näkyä. Kahden P1-, P2-tai P3-hampaan tai vaihtoehtoisesti yhteensä kahden jonkin edellä mainitun hampaan puuttuminen sallitaan.

Silmät: Tummat ja mieluiten pyöreät, silmänvalkuaista ei ole näkyvissä. Tiiviit silmäluomet ovat mustapigmenttiset ja karkean karvakehyksen ympäröimät.

Korvat: Ylös kiinnittyneet, yhdenmukaisesti eteenpäin taittuneet, ja V:n muotoiset, korvan sisäreuna on päänmyötäinen tai pystyt korvat, jotka ovat pienet, yhdenmukaiset ja mahdollisimman pystyasentoiset.

KAULA

Suora, mieluiten lyhyt, vahva ja tyvestään voimakas. Kaulanahka on tiivis ja poimuton.

RUNKO

Vahva, neliömäinen ja tiivis.

Ylälinja: Säästä lähtien hieman, lähes suoralinjaisesti laskeva.

Säkä: Ylälinjan korkein kohta.

Selkä: Vahva, lyhyt ja tiivis.

Lanne: Lyhyt ja vahva. Etäisyys viimeisestä kylkiluusta lantioon on lyhyt, minkä ansiosta koira vaikuttaa tiiviiltä.

Lantio: Lyhyt ja hieman pyöristynyt, liittyy sulavasti hännän kiinnityskohtaan.

Rintakehä: Vain hieman pyöristynyt, kohtuullisen leveä ja kyynärpäihin ulottuva

Alalinja ja vatsa: Vatsaviiva on loivasti kohoava. Ala- ja ylälinja (säästä hännäntyveen) ovat lähes yhdensuuntaiset.

HÄNTÄ

Luonnollinen: tavoitteena on sapelin- tai sirpinmuotoinen häntä.

RAAJAT**ETURAAJAT**

Eturaajat ovat vahvat, suorat ja yhdensuuntaiset, eivät liian lähellä toisiaan.

Lavat: Lihaksikkaat. Lapaluut ovat pitkät, viistot (kulmaus noin 45°) ja tiiviisti rungonmyötäiset.

Olkavarret: Tiiviisti rungonmyötäiset, vahvat ja lihaksikkaat.

Kyynärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset, eivät ulos-eivätkä sisäänpäin kääntyneet.

Kyynärvarret: Vahvat ja joka suunnasta katsottuna suorat.

Ranteet: Kiinteät ja vahvat.

Välikämmenet: Edestä katsottuna pystysuorat, sivusta katsottuna hieman viistot; voimakkaasti kehittyneet ja lihaksikkaat.

Etukäpälät: Lyhyet ja pyöreät. Varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja kaareutuneet (ns. kissankäpälät); päkiät ovat kestävä, kynnet lyhyet, mustat ja vahvat.

TAKARAAJAT

Takaraajat ovat sivulta katsottuna asennoiltaan maatapeittävät ja rungon takana, kohtuullisesti kulmautuneet ja takaa katsottuna yhdensuuntaiset.

Reidet: Voimakaslihaksiset ja leveät.

Polvet: Eivät sisään- eivätkä ulospäin kääntyneet.

Sääret: Pitkät ja vahvat.

Kintereet: Kohtuullisesti kulmautuneet.

Väljalat: Maahan nähden pystysuorat.

Takakäpälät: Hieman etukäpäliä pitemmät. Varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja kaareutuneet, kynnet lyhyet ja mustat.

LIIKKEET

Sulavat ja sujuvan sipsuttavat, kohtuullinen takaraajan työntö. Edestä ja takaa katsottuna liikkeet ovat suorat ja yhdensuuntaiset.

NAHKA

Kauttaaltaan tiivis.

KARVAPEITE**KARVA**

Rungon karvapeitteen tulee olla karkeaa ja tiheää. Tuuheat ja sojottavat kulmakarvat, silmiä kehystävä runsas karvoitus, muhkea parta sekä pääläen ja poskien karvoitus antavat päälle tyypillisen, koristeellisen ulkonäön. Pään karvapeitteen tulee olla mahdollisimman karkeaa ja säteittäisesti ulospäin harottavaa. Edellä kuvatut seikat tekevät ilmeestä todella apinamaisen.

VÄRI

Puhdas musta, jossa musta aluskarva.

KOKO JA PAINO

Säkäkorkeus: Urokset ja nartut 25 -30 cm.

Paino: Urokset ja nartut noin 4 -6 kg.

VIRHEET

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

Erityisesti:

- raskas tai kevyt rakenne, matala- tai korkearaajaisuus
- vaaleat silmät
- alas kiinnittyneet, erittäin pitkät, asennoiltaan epäsymmetriset tai kevyet korvat
- liian pitkä, pehmeä tai köyry selkä
- karpinselkä
- luisu lantio
- niskaa kohti kääntyvä hännäntyvi
- liian selvästi kulmautuneet tai lankisääriset takaraajat
- pitkät käpälät
- lyhyt, pehmeä, laineikas, takkuinen, silkkinen, valkoinen tai laikukas karvapeite
- säkäkorkeuden ylitys tai alitus 1 cm:n asti.

VAKAVAT VIRHEET

- puutteellinen sukupuolileima (esim. urosmainen narttu)
- liian kevyt luusto
- griffonmaisesti ylöspäin kääntyvä tai pitkä kuono
- liian voimakas alapurenta tai tasapurenta

- ulkonevat silmät
- ulkokierteiset kyynärpäät
- sisäänpäin kiertyneet kintereet
- yli 1 cm:n ja alle 2 cm:n poikkeamat annetusta säkäkorkeudesta.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET

- aggressiivisuus tai arkuus
- kaikenlaiset epämuodostumat
- puutteellinen rotutyyppi
- karkeat virheet yksittäisissä kohdissa, kuten rakennevirheet, karva- ja värivirheet
- purentavirheet kuten leikkaava- tai ristipurenta
- yli 2 cm:n poikkeamat annetusta säkäkorkeudesta.
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen

Nykyään apinapinseri on yksinomaan seurakoira. Suosituin harrastus on koiranäyttelyt, mutta on myös agilityä harrastavia apinapinsereitä.

Apinapinseri tulee säilyttää "luonnollisena" eikä liiallista trimmausta tulisi hyväksyä. Karvan värinä pyritään säilyttämään puhdas musta ja karvanlaatuna karkea. Karkea karva on helppohoitoisempi kuin erittäin runsas ja kovin pehmeä turkki.

Alkujaan rottakoiraiksi jalostettu apinapinseri saattaa edelleenkin tilaisuuden tullessa pyydystää hiiriä.

Kuva 6

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Toteutuneet tavoitteet

- luonteet ovat parantuneet entisestään
- ulkomuoto pysynyt rotumääritelmän mukaisena
- saatu lisää uutta jalostusmateriaalia
- sukusiitosprosentti laskenut
- saatu lisää tietoa terveydestä koirien omistajilta sekä SKL:n jalostustietojärjestelmän avulla

Totetumattomat tavoitteet

- kaikkia jalostuskoria ei terveystarkasteta vieläkään
- edelleen esiintyy turhan korkeaa sukusiitosprosenttia
- samojen urosten/yhdistelmien käyttöä
- kasvattajien keskinäisen yhteistyön sekä yhdistyksen ja jalostustoimikunnan kanssa tehtävän yhteistyön lisääntyminen
- yhdistyksen kasvattajille suunnattu toiminta ollut vähäistä

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Apinapinseri on ensisijaisesti seurakoira eikä se ole ollut koskaan ns. muotirotu.

Jalostuksen tavoitteena on pitää apinapinserikanta kohtalaisen runsaslukuisena ja rodun geneettinen monimuotoisuus mahdollisimman laajana. Huomioitava myös, että apinapinseri pysyy terveenä ja pitkäikäisenä, unohtamatta helppohoitoista, oikeanlaatuista turkkia. On tärkeää, että seurakoiran luonne on sosiaalinen ja avoin.

Terveystarkastusten avulla estetään sairauksien lisääntyminen. Erityistarkkailussa ovat patellaluxsaatio, lonkkadysplasia ja silmänsairaudet, myös kivesvikaisuutta tulee seurata. Sairaita yksilöitä ei saa käyttää jalostukseen. Terveyskyselylomake uudistetaan kertomaan paremmin terveydestä ja luonteesta. Kasvattajille tehdään pentuetiedustelulomake, jolla kysytään synnytykseen ja pentuihin liittyviä asioita.

Tulevaisuudessa on pyrkimys säilyttää rotumääritelmän mukaisina apinapinserin luonne ja ulkomuoto sekä säilyttää puhdas musta väri.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostuksella tarkoitetaan pyrkimystä tuottaa rodun keskiarvoa (ja vanhempiaan) parempia yksilöitä. Yhdistelmän molempien osapuolten tulee olla mahdollisimman korkealaatuisia ja lähellä rotumääritelmää. Kaikkia virheitä ei voi korjata kerralla, joten kasvattajan tulee laadukkaan yhdistelmän lisäksi valita riittävän pieni määrä parannettavia asioita eli jalostuskriteerejä, jotta tavoitteisiin pääseminen olisi mahdollista. Toiset ominaisuudet periytyvät laadullisesti eli kvalitatiivisesti ja toiset määrällisesti eli kvantitatiivisesti, toiset voimakkaammin kuin toiset ja eräät eivät ollenkaan. Kasvattajan tulee tehdä itselleen selväksi, miten hänen haluamansa tai välttämänsä

ominaisuus periytyy – vai periytyykö se – voidakseen jalostaa sitä tai siitä pois.

Jalostuskriteerejä voivat olla esim. tiedossa olevassa sukutaulu, jossa on mahdollisimman vähän vakavia sairauksia; luonne, joka mahdollistaa sekä koiralle että omistajalle mukavan ja vaivattoman elämän; rakenneominaisuudet, jotka mahdollistavat koiran vaivattoman liikunnan; helppohoitoinen turkinlaatu jne. Sen sijaan jalostuskriteereitä eivät ole parituskumppanin löytyminen mahdollisimman läheltä, nartun kohtutulehduksen välttäminen teettämällä sille pennut tai, että oma koira on niin mukava ja ihana, että siitä halutaan pennut huolimatta siitä, että koira ei ole rotumääritelmän mukainen tai sen riski sairastua johonkin perinnölliseen sairauteen on poikkeuksellisen suuri. Jälkimmäisissä tapauksissa kyseessä ei ole koirien jalostaminen, vaan määrän lisääminen. Kaikkien koirien ei ole tarpeen lisääntyä ja kasvattajan tulee suhtautua jalostusmateriaaliinsa kriittisesti ja pystyä tekemään ero mukavan lemmikin ja hyvän jalostuskoiran välillä. Myöskään hienosti näyttelyssä menestynyt koira ei välttämättä ole hyvä jalostuskoira. Tittelit eivät periydy ja jos esim. uros ei pysty tuottamaan sen laatuista jälkeläisiä, että kukaan haluaisi käyttää niitä jalostukseen, kyseisen koiran jalostusarvo on sen omasta kauniista ulkonäöstä huolimatta olematon.

Koiran jalostusarvo mitataan sen laadukkailla jälkeläisillä. Vaikka koira olisi miten kaunis tahansa, mutta luonteeltaan arka tai muulla tavoin arveluttava, se ei ole jalostuskoira. Koska jokainen koira kantaa perimässään useita sairauksia ja vikoja, on jalostus ja kasvatus tasapainoilemista riskien kanssa: upearakenteinen, reippaalla ja itsevarmalla luonteella varustettu koira periyytä hyvän rakenteensa ja luonteensa lisäksi myös mahdollista perinnöllistä sairauttaan. Kasvattaja viime kädessä hyväksyy riskit, jotka hän on yhdistelmänsä kanssa valmis ottamaan ja myös vastaamaan niistä pennunostajille.

Kasvattajan tulee olla selvillä rodussa ja käyttämiensä koirien suvuissa esiintyvistä perinnöllisistä vioista ja sairauksista, niiden periytymiskuviosta sekä siitä, milloin ko. sairaudet yleensä puhkeavat, koska läheskään kaikki perinnölliset viat eivät ole synnynnäisiä. Nuorten koirien käyttöä jalostukseen kannattaa tämän takia mahdollisuuksien mukaan siirtää. Nuorelle ja terveystaustaltaan tuntemattomammalle koiralle on hyvä etsiä vanhempi partneri tutkitusta suvusta. Kahta koira, joilla on samoja virheitä, ei tule yhdistää.

Jalostuksessa on noudatettava Suomen eläinsuojelulakia ja -asetusta, FCI:n jalostussääntöjä, Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjetta ja jalostusstrategiaa sekä apinapinsereiden jalostuksen tavoiteohjelmaa

- koiran on oltava fyysisesti terve ja hyväluonteinen
- koiralla ei saa olla perinnöllisiä tai perinnölliseksi epäiltyjä sairauksia tai vikoja
- koira, jota on kirurgisesti operoitu jonkin perinnöllisen vian tai sairauden vuoksi ei saa käyttää jalostukseen
- koira, jolla on rotumääritelmän mukainen hylkäävä virhe, ei saa käyttää jalostukseen

Jalostukseen käytettäville koirille suositellaan polvien, lonkkien ja silmien virallisia terveystarkastuksia. Jalostuksessa saa käyttää vain terveitä, tarkastettuja yksilöitä.

Sukusiitosprosentti pidetään mahdollisimman alhaisena eli se ei saa nousta yli 5 % laskettuna viidellä sukupolvella. Yksittäisen koiran jälkeläismäärä tulee olla noin 2-3 pentuetta tai 5 % laskettuna neljän vuoden rekisteröintimäärästä.

Perinnölliset tai perinnölliseksi katsottavat, jalostuskäyttöä rajoittavat sairaudet ja viat

Kokonaan jalostuksesta pois sulkevat, koiran elämää huomattavasti vaikeuttavat tai henkeä uhkaavat sairaudet kuten :

- allergia ja atopia
- arkuus ja aggressiivisuus
- diabetes

- epilepsia, jota ei voida osoittaa ei-perinnölliseksi
- kilpirauhasen vajaatoiminta
- kivesvika
- patellaluksaation aste 2 tai vakavampi
- perinnöllisistä silmätauteista posteriorinen/ polaarinen/ kortikaalinen katarakta, PRA, PHTVL/PHPV asteet 2-6 sekä PPM-juosteista muut kuin iiris-iiris-juosteet
- syöpä
- sydänvika
- vakava kyynärniveldysplasia (3/3)
- vakava lonkaniveldysplasia (E/E)
- virtsakivet

Paritettava terveen kanssa/koiran kanssa, jonka sukulaisilla ei ole tiedossa samaa vikaa:

- silmätauteista PHTVL/PHPV aste 1, PPM, distichiasis
- edellisessä kohdassa mainittuja tai vastaavia sairauksia periyttänyt koira
- napatyra
- häntämutka

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Apinapinsereiden rotujärjestö (SKKY ry) on monien rotujen yhteinen rotujärjestö eikä sillä ole jalostustavoitteita yksittäisille roduille. Rotujärjestö järjestää koulutusta tuomareille ja jäsenistölle esim. luentoja.

Rotuyhdistyksen, Suomen Affenpinserit ry, tavoitteena on seurata edelleen luonteiden ja ulkomuodon kehitystä ja puuttua sellaisiin asioihin, jotka vaikuttavat negatiivisesti rodun kehitykseen. Kuitenkin tärkein osa-alue on terveys, johon on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tulevaisuudessa yhdistyksen tulee kerätä edelleen tietoa rodussamme esiintyvistä sairauksista ja vioista sekä kirjata ne ylös, jotta saadaan oikeaa ja todellista tietoa rodun terveydentilasta. Terveyskyselylomake pitää uudistaa ja tarkentaa kysymyksiä. Kasvattajille tehtävä kyselylomake pentueista, jotta saadaan lisää tietoa synnytyksistä ja niiden ongelmista sekä tietoa pentukuolemista.

Koulutuksilla ja kasvattajapäivillä pyritään käsittelemään tuoreita rotuun liittyviä asioita sekä jakamaan vanhoille ja uusille kasvattajille tietoa rodun perusasioista.

Otetaan käyttöön käyttäytymis- ja terveystarkastus. Kannustetaan mahdollisimman monia koiranomistajia tutkituttamaan koiriensa silmät, polvet ja lonkat, myös vaikka ko. koiria ei käytettäisi jalostukseen. Tällä tavoin saadaan tietoa, jonka avulla voidaan paremmin suunnitella vanhempien ja sisarusten jalostuskäyttöä.

Tiedonkulkua toteutetaan muun muassa julkaisemalla snautseri-pinserirotujen yhteistä rotulehteä ja ylläpitämällä kattavia kotisivuja.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Suurin uhka tulevaisuudessa on edelleen koirien jalostusmateriaalin vähyys ja geneettisen monimuotoisuuden kapeneminen. Kasvattajien tulee ottaa tämä huomioon omassa kasvatustyössään. Samojen urosten liiallista käyttöä tulee välttää. Samaa yhdistelmää ei saa uusia ilman erittäin painavaa syytä. Kantaa tulee lisätä edelleen erisukuisilla tuontikoirilla.

Sukusiitosprosentti ei saa olla 5 sukupolven mukaan laskettuna yli 5 % kotimaisilla koirilla, joiden sukutaulussa SKL:n jalostustietojärjestelmään on merkitty riittävä määrä sukupolvia. Tuontikoirien sukusiitosprosentti voidaan laskea 3 sukupolven mukaan, jos jalostustietojärjestelmään ei ole merkitty enempää sukupolvia. Uhkana on myös etteivät kasvattajat sitoudu noudattamaan jalostuksen

tavoiteohjelmaa eikä yhdistystoiminta ja yhteistyö kiinnosta.

Tulevaisuudessakin rotuyhdistyksen tulee kartoittaa rodun terveystilannetta niin perinnöllisten kuin muidenkin sairauksien osalta. Kannustetaan mahdollisimman monia koirien omistajia tutkituttamaan koiriensa polvet, lonkat ja silmät, vaikka koiria ei käytettäisikään jalostukseen. Tällä tavoin saadaan tietoa, jonka avulla voidaan paremmin suunnitella vanhempien ja sisarusten jalostuskäyttöä. Kansainvälisen yhteistyön lisääminen on oleellista jalostusmateriaalin laajentamiseksi sekä tietojen vaihtamiseksi.

Vuosina 2013 ja 2014 yhdistys on korvannut virallisen lonkkakuvauksen hinnasta osan yhdistyksen jäsenille. Yhdistyksen tulee edelleen jatkaa jäsenten kannustamista koirien virallisten terveystutkimusten tekemiseen.

Ongelmiin voidaan varautua tietojen keräämisellä ja niiden välittämällä kasvattajille ja harrastajille. Kasvattajat pyritään saamaan yhteistyöhön rotuyhdistyksen kanssa sekä jakamaan tietoa ja kokemuksia toisten kasvattajien kesken. Tehdään uudet terveystutkimukset ja järjestetään jalostustarkastuksia sekä kasvattajapäiviä. Jalostuksen tavoiteohjelma päivitetään 5 vuoden välein.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Jalostustoimikunta on ensisijaisesti vastuussa Jalostuksen tavoiteohjelman noudattamisesta ja sen toteuttamisen seurannasta. Jalostustoimikunta on hallituksen alaisuudessa, mistä syystä hallitus viime kädessä valvoo tavoiteohjelman toteuttamista.

Rodun terveystilannetta kartoitetaan terveystutkimuksilla ja populaation rakenteen kehittymistä arvioidaan SKL:n jalostustietojärjestelmästä saatavien tilastojen avulla. Järjestetään edelleen jalostustarkastuksia.

Jalostuksen tavoiteohjelma tulee olla luettavissa yhdistyksen kotisivuilla. Tavoiteohjelma päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään viiden vuoden välein. Ensin sen hyväksyy Suomen Affenpinscherit ry omassa yleiskokouksessaan ja sen jälkeen SKKY ry:n vuosikokous. Tämän jälkeen SKKY ry esittää Jalostuksen tavoiteohjelman Suomen Kennelliitto ry:n jalostustieteelliselle toimikunnalle hyväksyttäväksi.

7. LÄHTEET

<http://jalostus.kennelliitto.fi/>

<http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/>

<http://www.toydogs.net/>

<http://www.affenpinscherit.com/>

kuvat 1-3 kirjasta Das Rasse-Portrait, Schnauzer-Pinscher, Dr. Hans Raeber

kuvat 4,5 Jussi Koivunen / Studio Koivunen Oy

kuva 6 Per Undén

8. LIITTEET

LIITE 1 Terveystutkimuslomake

LIITE 2 Jalostustarkastuslomake